

**Formanden:** Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

*Forslag til lov om ændring i lov om erstatning til tilskadekomne værnepligtige m. fl. (Om opregulering af renter)*  
vedtoges enstemmigt med 130 stemmer.

**Formanden:** Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

*Forslag til lov om ændring i lov om invalideforsørgelse. (Om opregulering af forsørgelser)*  
vedtoges enstemmigt med 131 stemmer.

**Formanden:** Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

*Tredje behandling af forslag til lov om ændring i lov om købstadkommunernes styrelse.*

(Anden behandling af lovforslaget (nr. 152) findes i tidenden sp. 5527).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

**Formanden:** Sammen med denne sag foretages den følgende sag på dagsordenen, nemlig:

*Tredje behandling af forslag til lov om ændringer i lov om landkommunernes styrelse.*

(Anden behandling af lovforslaget (nr. 153) findes i tidenden sp. 5528).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagene sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

*Forslag til lov om ændring i lov om købstadkommunernes styrelse*  
vedtoges enstemmigt med 137 stemmer; 2 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

**Formanden:** Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren,

*Forslag til lov om ændringer i lov om landkommunernes styrelse*

vedtoges enstemmigt med 138 stemmer; 2 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

**Formanden:** Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Jeg skal lade den følgende sag udgå af dagsordenen indtil videre, da der endnu ikke foreligger betænkning fra udvalget.

Man gik da til:

*Anden behandling af forslag til lov om afsætning af danske landbrugsvarer m. v.*

(Første behandling af lovforslaget (nr. 156) findes i tidenden sp. 4531), udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 841).

Der var stillet 9 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

**Formanden:** Sammen med denne sag foretages de to følgende sager på dagsordenen, nemlig:

*Anden behandling af forslag til lov om en kornordning for høstårene 1965-66 og 1966-67.*

(Første behandling af lovforslaget (nr. 158) findes i tidenden sp. 4531, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 841).

Der var stillet 12 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

*Anden behandling af forslag til lov om en rapsordning.*

(Første behandling af lovforslaget (nr. 159) findes i tidenden sp. 4531), udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 841).

Der var stillet 1 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagenes paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagenes overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

**Chr. Rasmussen:** Som det fremgår af den udførlige betænkning, har udvalget afholdt 8 møder og haft 2 samråd med landbrugsministeren. Alle de henvendelser fra erhvervsgrupperne, som udvalget har modtaget både skriftligt og ved deputationer, er blevet grundigt gennemdrøftet i udvalget. Mit parti har imidlertid ikke fundet, at de mange henvendelser har givet anledning til gennemgribende ændringer i lovforslagene. Alligevel er der stillet en række ændringsforslag dels af den højtærede landbrugsminister, dels af forskellige mindretal i udvalget.

I lovforslaget om afsætning af danske landbrugsvarer m. m. har det væsentligt været § 5 og § 7, interessen har samlet sig om. I lovforslagets § 5 var der åbnet adgang til hos producenterne at opkræve en afgift på indtil 2 øre pr. kg. indvejet sødmælk og indtil 50 øre pr. kg smørfedt. Fuldt udnyttet ville dette kunne indbringe et beløb på omkring 200 mill. kr. Da det efter de oplysninger, der er kommet frem i udvalget, langt ville overstige det beløb, der skønnedes at være behov for til de i lovforslaget nævnte formål, er denne opkrævning blevet maksimeret til 30 mill. kr.

Partiet venstre, der er indforstået med nødvendigheden af dette beløbs tilvejebringelse, har for at undgå opkrævning hos producenterne stillet ændringsforslag nr. 2, der går ud på, at staten yder de 30 mill. kr. i direkte tilskud. Dette kan de øvrige partier i udvalget ikke tiltræde.

Derimod har ændringsforslag nr. 3, stillet af landbrugsministeren, fået tilslutning af et flertal i udvalget. Dette ændringsforslag går ud på, at beløbet maksimeres til de 30 mill. kr. Når de 2 øre pr. kg indvejet sødmælk og 50 øre pr. kg smørfedt er bibeholdt, skyldes det, at der så er mulighed for at opkræve afgiften periodevis, navnlig i sommertiden, hvor vi har den største mælkemængde.

Til § 7 har partiet venstres udvalgsmedlemmer stillet ændringsforslagene nr. 6 og 7 gående ud på, dels at de 100 mill. kr. til landbrugets dispositionsfond forhøjes til

250 mill. kr., dels at der af statskassen i finansårene 1965-66 og 1966-67 stilles 20 mill. kr. til rådighed til rationalisering af slagterierne.

Endelig stiller de konservative ændringsforslag nr. 9 gående ud på, at loven skal optages til revision i folketingsåret 1965-66, såfremt markedsforholdene skulle ændre sig.

Jeg skal på mit partis vegne anbefale at stemme for de af landbrugsministeren stillede ændringsforslag under nr. 1, 3, 4, 5 og 8 og stemme imod mindretallets ændringsforslag under nr. 2, 6, 7 og 9.

Til lovforslaget om en kornordning er der stillet en række ændringsforslag af forskellige mindretal. De mest gennemgribende er stillet af det ærede medlem hr. Svend Haugaard på de radikales vegne. Ændringsforslaget går ud på, at der ydes et statstilskud til nettokornsælgere, et tilskud, der maksimeres til 6 kr. pr. 100 kg og til i alt 50 mill. kr. Både landbrugsministeren og det store flertal i udvalget har imidlertid ikke ment det muligt at administrere en sådan ordning på tilfredsstillende måde og har derfor ikke kunnet tiltræde ændringsforslagene.

Et andet mindretal, venstres og de konservatives udvalgsmedlemmer, har stillet ændringsforslag gående ud på, at brødkornsordningen skal være gældende også i høståret 1966-67, og at afleveringsprisen det sidste år forhøjes med yderligere 2 kr. pr. 100 kg.

Endvidere stiller samme mindretal ændringsforslag om, at der af kornfondens midler anvendes 50 mill. kr. årlig som kompensation til det mindre landbrug samt fjerkræ- og ægproducenter, medens overskydende beløb ønskes overført til landbrugets dispositionsfond.

Heller ikke disse ændringsforslag kan mit parti medvirke til, og jeg må anbefale at stemme imod samtlige mindretals ændringsforslag under nr. 1-11, men at stemme for ændringsforslag nr. 12, som er stillet af landbrugsministeren og tiltrådt af hele udvalget. Det drejer sig om efterbeskatning af lagrene pr. 1. august 1965, hvilket er en naturlig følge af forhøjelsen af kornprisen.

Hvad lovforslaget om en rapsordning angår, har forhandlingerne i udvalget væsentlig drejet sig om muligheden af at

[Chr. Rasmussen.]

gennemføre en kvalitetsbetaling med den baggrund at skabe mulighed for dyrkning af en rapssort, der med fordel kunne anvendes i margarineindustrien. Da imidlertid en ændring i høståret 1965 er helt udelukket og mulighederne for fremskaffelse af tilstrækkelig udsædsfrø af bedre sorter allerede i indeværende år må anses for minimale, har hverken ministeren eller udvalgets flertal ment, at tiden var inde til denne ændring, men må henstille til rapsdyrkerne at finde frem til bedre sorter, hvis ordninger af denne art skal fortsætte, hvad man desværre nok må regne med også et stykke tid fremover.

Det ændringsforslag, der er stillet af venstres medlemmer i udvalget, gående ud på, at margarineindustriens aftagepligt forhøjes fra 10 pct. til 20 pct. af fabrikkernes fedtstofforbrug, skal jeg anbefale at stemme imod.

Under udvalgsbehandlingen af afsætningsloven har det rejste spørgsmål om forbud mod hjemmeslagtning været grundigt drøftet, men selv om alle er klar over, at der sker ulovligt salg af hjemmeslagtede svin, mener vi ikke i mit parti, at et direkte forbud skulle være nødvendigt. Jeg skal dog gerne fra denne talerstol gøre opmærksom på, at salg af hjemmeslagtede svin er ulovligt. Man har kun lov til at forære bort, men det er sikkert kun i mindre udstrækning, dette sker.

Lad mig til slut sige, at når disse lovfor-  
slag nu formentlig vedtages med den beløbsramme, landbrugsministeren har foreslået, vil det sikkert skabe almindelig tilfredshed i landbrugskredse. Jeg tror, ingen havde ventet mere, vel snarere tværtimod, eftersom prisudviklingen har været noget gunstigere det sidste par år end de nærmest foregående. Det må stå helt klart, at ordninger som disse aldrig vil kunne blive matematisk rigtige over for den enkelte, men jeg tror, at det, man her er nået frem til, er så nær det rigtige som overhovedet muligt.

Jeg skal endnu en gang opfordre til, at man stemmer for de af den højtærede landbrugsminister til de forskellige lovfor-  
slag stillede ændringsforslag og stemmer imod samtlige ændringsforslag stillet af forskellige mindretal.

**Jens Chr. Christensen:** Det ærede medlem hr. Chr. Rasmussen har i nogen grad gennemgået også de ændringsforslag, venstre har stillet, og jeg skal da nøjes med at understrege, hvorfor vi har stillet disse ændringsforslag.

Det fremgår jo klart af betænkningen, at det har været umuligt for venstres repræsentanter i udvalget at rokke regeringen så meget som en tøddel fra den lovgivning, den igennem sin landbrugsminister har stillet forslag om. Vi har fået konstateret, at regeringens skønne talemåder forud for sidste valgdag, hvor det lød, at socialdemokratiet ville skabe gode år og trygge kår, ikke er kommet til at gælde for landbrugserhvervet. Det var ikke dette erhverv, talen gjaldt, når vi hørte de pæne udtalelser fra regeringspartiernes repræsentanter. Tværtimod må vi konstatere, at for landbrugserhvervet er det blevet slidsomme år og trykkede kår. Landbruget må nøjes med at konstatere, at hver gang de øvrige befolkningsgrupper tilkæmper sig højere indtjening og kortere arbejdstid, betyder det i landbrugserhvervet mindre fortjeneste og længere arbejdstid.

Efter venstres mening er det ganske urimeligt, at landbrugserhvervet alene skal bære følgerne af en politik, der har betydet stadig stigende arbejdsomkostninger og stadig voksende rentebyrder, uden at erhvervet har nogen som helst mulighed for inddækning af den del af sin produktion, der går til eksport. Dertil kommer de hindringer, eksporten møder ikke mindst i fællesmarkedslandene. Venstre finder disse tilstande ganske uholdbare for landbrugserhvervet, og vi har derfor gennemvære ændringsforslag gjort forsøg på i nogen grad at mildne landbrugets økonomiske forhold.

Til lovforslaget om afsætning af danske landbrugsvarer har venstre stillet 3 ændringsforslag. Ændringsforslag nr. 2 til § 5 går ud på, at der af statskassen årlig i 2 år stilles 30 mill. kr. til rådighed for mejeribrugene. Beløbet tænkes anvendt dels til oparbejdning af skummetmælkspulver, dels til markedspleje. Beløbets størrelse er for øvrigt det samme, som regeringslovforslaget med ændringsforslag går ud på, men medens regeringen foreslår beløbet fremskaffet dels ved en afgift på produceret eller leveret

[Jens Chr. Christensen.]

sødmælk, dels ved en afgift pr. kg smørfedt, ønsker venstre, at de 150 mill. kr., der efter det oprindelige forslag skal udbetales som et tillæg til sødmælksprisen som en erstatning for ejendomstilskuddet og det såkaldte kotilskud, ubeskåret udbetales til producenterne af sødmælk. Dette forventer man i landbrugskredse, og jeg tror nok, at det i høj grad vil blive hilst med utilfredshed, at der efter én paragraf kan udbetales 3 øre pr. kg mælk, medens en anden paragraf giver tilladelse til at tilbageholde 2 øre pr. kg mælk.

Jeg er slet ikke enig med det ærede medlem hr. Chr. Rasmussen, når han siger, at denne lovgivning vil blive hilst med tilfredshed i landbrugskredse. Ja, det var ikke frit for, at det ærede medlem understregede, at landbruget næsten fik mere, end det selv havde forventet.

Ændringsforslag nr. 6 er stillet til § 7, hvori regeringen har foreslået, at der af statskassen tilflyder dispositionsfonden 100 mill. kr. Venstres ændringsforslag går ud på, at dette beløb forhøjes til 250 mill. kr. årlig. Venstre stiller dette ændringsforslag som en slags erstatning for den diskriminering, dansk landbrug møder i fællesmarkedslønde. Vi så gerne, om vi kunne have fundet en form, der klart kunne have opgjort i kroner og øre, hvad diskrimineringen betyder over for landbrugseksporten. Vi kunne nok få konstateret, hvilken forskel der var imellem den told, der lægges på dansk eksport, og den afgift, som fællesmarkedslønde indbyrdes bliver belastet med, men da vi ved, at der på adskillige områder helt er lukket for eksport af landbrugsvarer til fællesmarkedslønde, ville det kriterium, som venstre helst så anvendt, ikke være tilfredsstillende.

Jeg kan oplyse, at alene for første kvartal af 1965 har Erhvervenes Oplysningsråd opgjort, at dansk landbrugs eksport til fællesmarkedslønde er faldet med 114 mill. kr. eller 23 pct. i forhold til året før, og vi ved allerede, at året før var der konstateret et

stort fald i dansk landbrugseksport til de nævnte lande. Det kan ikke være rimeligt, at det alene er landbrugserhvervet, der må bære de tab, som den markedspolitik, vi fører her i Danmark, har betydet for erhvervet, og vi mener, at de 150 mill. kr. yderligere til dispositionsfonden, som vi stiller forslag om, skulle være en nogenlunde rimelig erstatning for forringelsen af vor eksport til de nævnte lande.

Endelig har vi til samme paragraf stillet ændringsforslag nr. 7, hvorefter staten i finansårene 1965-66 og 1966-67 overfører 20 mill. kr. til en fond, hvis midler skal anvendes til slagterirationalisering på linje med den ordning, hvorefter der er stillet beløb til rådighed til mejerirationalisering.

Venstre kan stemme for ændringsforslagene nr. 1 og 8, men vil undlade at stemme ved afstemningen over ændringsforslagene nr. 3, 4, 5 og 9.

Hvad angår forslag til lov om en kornordning, vil venstre stemme imod ændringsforslagene nr. 1, 8, 9 og 11, der er stillet af det ærede medlem hr. Svend Haugaard, vedrørende tilskud til nettosælgende kornavlere. Ét er, at disse ændringsforslag både af den nuværende og af den tidligere landbrugsminister er blevet betegnet som både urealistiske og upraktisable, men noget andet er, at disse ændringer vil virke ganske modsat det sigte, som venstre har med en kornordning, nemlig at dæmpe den voldsomme stigning i flæskeproduktionen.

Venstre har sammen med det konservative folkeparti stillet ændringsforslagene nr. 2, 3, 4, 5, 6, 7 og 10. De første seks ændringsforslag går ud på, at brødkornsordningen forlænges til også at gælde høståret 1966-67, og for dette høstår foreslår vi en stigning af prisen på 2 kr. pr. hkg i forhold til høståret 1965-66. Vi er klar over, at der må stiles efter en brødkornsordning, hvorefter avlen af brødkorn og forbruget af samme nærmer sig hinanden. Derfor foreslås det, at brødkornsprisen holdes nogle kroner under basisprisen på foderkorn,

[Jens Chr. Christensen.]

Jeg skal da gerne indrømme, at det vil være lettere at nå nævnte formål ved at følge regeringens forslag, men det vil sætte et meget stort antal landmænd i en økonomisk meget vanskelig stilling umiddelbart efter høsten 1966, også selv om den af regeringen bebudede låne- eller garantiordning gennemføres. Alle, der kender lidt til landbrugets forhold, ved, at et meget stort antal af landbrugets udøvere af økonomiske grunde er tvunget til at afhænde en stor part af deres høst, umiddelbart efter at den er bjærget i hus, og vi ved, at jo mere korn, der kastes på markedet, des mere bliver priserne trykket nedad. Derfor vil det i første række gå ud over den fattigste del af landbrugets udøvere, navnlig når brødkornsordningen ophører og man ikke har brødkorn at afsætte for at skabe den fornødne likvide kapital.

Venstre og det konservative folkeparti har stillet ændringsforslag nr. 10. Det drejer sig, som det ærede medlem hr. Chr. Rasmussen nævnte, om en maksimering af kornfonden på 50 mill. kr., idet vi ønsker at sikre, at i tilfælde af en dårlig høst eller ligefrem misvækst skal kornfondens midler ud over det nævnte beløb komme hele landbrugets husdyrproduktion til gode.

Endelig kan venstre stemme for ændringsforslag nr. 12, som er stillet af landbrugsministeren og tiltrådt af udvalget.

Udvalget har, ikke mindst på grund af henvendelsen fra andelsslagterierne og Danske Slagtermestres Landsforening, drøftet den stadig stigende, men ulovlige hjemmeslagtning, der finder sted. Jeg tror, at alle udvalgets medlemmer er enige om at fordømme den ukollegiale optræden, som en lille procentdel af producenterne i landbruget udviser, men ét er at fordømme, noget andet er, om man lovgivningsmæssigt vil være med til virkelig at sætte en stopper for dette uvæsen. Udvalget har ikke kunnet nå til enighed; derfor vil jeg forudskikke den bemærkning, at det er muligt, at venstre vil stille ændringsforslag, når sagen kommer til tredje behandling.

Til det sidste af de tre lovforslag, nemlig forslag til lov om en rapsordning, er der kun stillet ét ændringsforslag, og det er stillet af venstre. Vi har ønsket at forhøje

aftagepligten for margarineindustrien fra de nuværende 10 pct. til 20 pct. Vi har stillet ændringsforslaget, for at dansk landbrug i nogen grad skulle sidestilles med svensk landbrug. Fra folketingets talerstol er der ofte blevet peget på, at sådan er det i Norge, og sådan er det i Sverige, men det er, ligesom man, når det drejer sig om landbrugserhvervet, ser helt bort fra, hvordan forholdene er hos vore broderfolk; når det gælder landbruget, skal det gennemføres, som nu engang regeringens partier og dermed flertallet i denne sal har lagt sig fast på. Vi mener, det vil være rigtigt, ikke mindst i betragtning af at et meget stort antal landbrugere efterhånden driver deres ejendomme uden besætning, at forhøje aftagepligten for margarineindustrien fra 10 pct. til 20 pct.

Til sidst skal jeg sige, at selv om vi gennemfører de ændringsforslag, som venstre har stillet dels selvstændigt, dels som medforslagsstiller, vil der alligevel være et langt spring fra den økonomiske stilling, dansk landbrug vil opnå, og til, at dansk landbrug vil være sidestillet med de øvrige erhvervsgrupper; men vi har ikke kunnet komme længere i udvalget. Det er mit håb, at man vil stemme for de ændringsforslag, som venstre dels har stillet selvstændigt, dels har været medforslagsstiller til.

**H. C. Toft:** Da vi havde forslag til lov om en kornordning, om afsætning af danske landbrugsvarer, om en rapsordning og endelig forslag til lov om afsætning af frisk dansk frugt og danske gartneriprodukter til første behandling, gav jeg på mit partis vegne udtryk for, at vi under udvalgsbehandlingen måtte have en afprøvning af, om de synspunkter, som måtte have været de grundlæggende for landbrugsministeren ved udarbejdelsen af lovforslagene, var de rigtige i forhold til de vilkår, som det danske landbrug kunne forvente af den kommende tid, og om de var udmøntet i en for landbruget rimelig lovgivning. Samtidig gav jeg udtryk for forventning om, at også landbrugets organisationer — husmandsforeningerne, landboforeningerne, tolvmandsforeningerne og landbrugets produktionsforeninger — ville fremføre deres vurderinger af behovet for støtte fra staten,

**[H. C. Toft.]**

Sådan er det da også gået, og på baggrund af det, der fremførtes fra landbrugets side: faldende priser, stigende omkostninger og vanskelige afsætningsmuligheder, har vi under udvalgsbehandlingen bestræbt os på at fremme en lovgivning, der ville betyde en rimeligere støtte fra statens side end den, der i henhold til lovforslagene skulle ydes.

Den forhandlingsvilje, som den højtærede statsminister så ofte ude i landet taler om at regeringen er i besiddelse af, har regeringen ikke vist under forhandlingerne om landbrugslovforslagene. Det har ustandselig været en kategorisk afvisning, når vi på forskellig vis forsøgte at få regeringen til at øge støtten. Det var afvisning, da vi argumenterede for øgede midler til dispositionsfonden, og det var dog midler, der skulle anvendes til forøgelse af afsætningen af landbrugsvarer i en tid, da fællesmarkedets landbrugsordninger øger og øger vanskelighederne for afsætningen til fællesmarkedslandene; det var midler, der skulle sættes ind på fremstød på nye markeder for de varer, der på grund af fællesmarkedets landbrugsordninger ikke kunne afsættes på tidligere traditionelle markeder. Men regeringen afviste alle bestræbelser; ja, end ikke et forslag om et beløb på 30 mill. kr. til afløsning af den foreslåede mælkeafgift, som mælkeproducenterne skal betale, kunne få regeringens og flertallets støtte, og det var dog midler, der skulle anvendes til gavn for mejeribrugene, der er kommet i en særlig klemme med hensyn til osteeksporten på grund af fællesmarkedets ordning for mejeriprodukter. Her var det også afvisning, der var regeringens svar. Regeringen ville ikke forhandle om større støtte end den, der var anvist i den foreslåede beløbsramme allerede ved fremsættelsen af lovforslagene.

Det konservative folkeparti har kunnet tiltræde ændringsforslag nr. 3 til § 5 i lovforslaget om afsætningen, hvorefter paragraffen ændres således, at det ikke vil være muligt at opkræve afgifter hos mælkeproducenterne helt op til et beløb af 200 mill. kr., som der var adgang til efter landbrugsministerens forslag, men højst til et beløb af 30 mill. kr., 15 mill. kr. på ét

område og 15 mill. kr. på et andet. Det konservative folkeparti må konstatere, at de bestræbelser, der udfoldedes for at finde frem til en rimeligere beløbsramme, mislykkedes, og at der ikke var mulighed for at ændre regeringens udspil. Der vil være et sikkert flertal, bestående af regeringspartiet, det radikale venstre og socialistisk folkeparti, imod en videre støtte.

Såfremt det havde været muligt at skabe flertal for en yderligere støtte, kunne man have regnet med vor bistand, og det skal tilføjes, at vi da også ville have medvirket til at skaffe dækning for den merudgift, som staten derved ville komme til at stå over for; thi i den økonomiske situation, landet er bragt i, nytter det ikke, at vi her i folketinget fortsat gennemfører love, der kræver nye og store udgifter, uden at der samtidig anvises dækning derfor. Vi må stille det krav til regeringen, at der skal være dækning for merudgifter, og det er derfor selvfølgelig nødvendigt, at andre, der stiller forslag om udgiftskrævende love, også anviser, hvordan man vil dække de udgifter, som lovene vil medføre. På denne baggrund stiller det konservative folkeparti ikke ændringsforslag om en udvidelse af beløbsrammen. Vi har konstateret, at flertallet — regeringspartiet, det radikale venstre og socialistisk folkeparti — har afvist enhver tale herom, og det er også denne realitet, der er baggrunden for, at den konservative folketingsgruppe ikke kan stemme for ændringsforslagene nr. 2, 6 og 7.

Den udvikling, der tegner sig med øgede vanskeligheder for det danske landbrug på grund af fællesmarkedets ordninger for landbrugsvarerne, med øgede afsætningsvanskeligheder på andre markeder, med et stærkt stigende omkostningsniveau herhjemme og dertil et renteniveau i skyhøjde samtidig med, at det ikke har været muligt at få et flertal med til at forbedre landbrugsordningerne, gør det ikke rimeligt i dag at forudsætte, at denne lovgivning kan være det holdbare grundlag i en 2-årig periode. Det konservative folkeparti stiller derfor forslag om, at der indføres en revisionsbestemmelse i lovforslaget, hvorefter loven skal tages op til revision i næste folketingssamling, såfremt markedsudviklingen og eksportpriserne til næste år frem-

[H. C. Toft.]

viser væsentlige forringelser og dermed yderligere forringer landbrugets indtjeningsmuligheder.

Vi har bestræbt os for at få lovgivningen forbedret i år. Det har der ikke kunnet skabes flertal for. Men jeg henstiller på baggrund af de mørkere udsigter, der tegner sig, at regeringen, regeringspartiet, dog udviser den mindste grad af forhandlingsvilighed og medvirker til sammen med os og andre partier at skabe et flertal for, at denne revisionsbestemmelse kommer ind i lovforslaget, og derfor anbefaler jeg, at man stemmer for ændringsforslag nr. 9.

Det fremgår af betænkningen, at jeg personlig ønsker at støtte de af venstre stillede ændringsforslag om øgede midler til støtte for landbruget, selv om jeg føler mig sikker på, at ændringsforslagene ikke kan opnå flertal ved afstemningen her i salen. Når jeg stemmer for ændringsforslagene, er det ud fra ønsket om så stærkt som muligt at tilkendegive, at jeg finder de foreslåede ordninger utilstrækkelige til at skabe rimelige vilkår for landbrugserhvervet i forhold til andre befolkningsgrupper. Skulle disse ændringsforslag mod min forventning blive vedtaget her i tinget, vil man også kunne forvente at få min stemme til forslag om dækning for de merudgifter, som staten derved vil komme til at stå over for.

Ved første behandling af kornloven gav jeg udtryk for tilfredshed med, at lovforslaget, der var fremsat af regeringen, tilnærmede sig de synspunkter, vi igennem mange år har forfægtet. Jeg gav udtryk for, at vi fandt det rigtigere, om man i et hurtigere tempo kom op på basisprisen endelige niveau, som af landbrugsministeren er foreslået til de 55 kr., ligesom jeg gav udtryk for, at der var noget ulogisk i i indeværende høstår at nå op på en basispris af 53 kr. for så at begynde det følgende år på 52 kr.

Regeringen har ikke villet medvirke til ændringer heri, og selv om det efter vor opfattelse i højere grad havde virket begrænsende på stigningstakten i flæskeproduktionen, om man hurtigt kom op på de 55 kr., har vi ikke villet stille ændringsforslag, da der jo ikke er stor forskel på vore

ønsker og det forslag, landbrugsministeren har stillet.

Derimod er vi medforslagsstillere til de ændringsforslag, der betyder bevarelse af en brødkornsordning. De vanskeligheder, som landbruget står i, og som jeg tidligere i dag har omtalt, betyder jo også, at et stigende antal landmænd kommer i likviditetsvanskeligheder. For de likviditetssvage har brødkornsordningerne med statens aftagningspligt til fastsatte priser haft umådelig stor betydning; når de i høstmånederne stod over for nødvendigheden af at skulle sælge, fordi der skulle skaffes penge på bordet, har brødkornsordningerne for dem haft den største værdi.

Under den likviditetsstramning, der hersker, vil problemerne for mange af de svagt stillede blive endnu værre end dem, vi har oplevet hidtil, og det er da med dette som baggrund, vi stiller forslag om at bevare en brødkornsordning — men vel at mærke en ordning, hvorefter priserne for brødkornet sættes lavere end basisprisen for foderkorn.

Når vi — i modsætning til tidligere års brødkornsordninger — har ansat prisen lavere for brødkorn end basisprisen for foderkorn, skyldes det jo, at foderkornsprisen er sat væsentligt op; men det skyldes i særlig grad, at vi ikke ønsker at animere til en produktion ud over rimelige grænser af brødkorn, således som vi har været vidne til det i flere år. Landbrugsministeren har — som det også er udtrykt i betænkningen — givet tilsagn om, at det importstop, han vil gå ind for for foderkorns vedkommende, og som skulle strække sig til 1. januar, forlænges til 1. februar, og det er vi tilfredse med.

Jeg skal anbefale de ændringsforslag, vi sammen med venstre har stillet vedrørende brødkornsordningen, og samtidig anbefale det ændringsforslag, vi er medforslagsstillere af: at man maksimalt udbetaler 50 mill. kr. af kornpuljen til det mindre landbrug.

Må jeg dernæst sige, at til gennemførelse af de af det radikale venstre stillede ændringsforslag til kornlovsforslaget kan det konservative folkeparti ikke medvirke, men vil stemme imod dem.

Hyad angår rapslovsforslaget, har det

**[H. C. Toft.]**

konservative folkeparti ønsket at nå frem til en ordning, der gjorde det muligt at opnå en større afsætning af dansk raps til iblanding i margarine. For at nå frem hertil vil det være nødvendigt, at den danske raps bliver af en bedre kvalitet, end den er i dag. Derfor har de konservative udvalgsmedlemmer — som det fremgår af betænkningen — opfordret landbrugsministeren til at optage forhandlinger med de danske landboforeninger, husmandsforeninger og tolvmandsforeningerne samt Margarine-Industriens Fælles-Udvalg med henblik på, at der skal ydes producenterne betaling efter kvalitet og med henblik på en større aftagepligt for margarinefabrikkerne.

Jeg vil gerne over for den højtærede landbrugsminister understrege, at vi har stærke ønsker om, at forhandlingerne bliver optaget så tidligt og afsluttet så betids, at der så vidt muligt vil være mulighed for at ændre loven efter disse retningslinjer i næste folketingssamling. Det konservative folkeparti vil undlade at stemme ved afstemningen over det af venstre stillede ændringsforslag om revision af loven, idet der forud for en sådan vedtagelse efter vor opfattelse måtte have fundet en forhandling sted med margarineindustrien, der måske allerede på nuværende tidspunkt har indkøbt råstoffer for det kommende år og i dispositionerne har regnet med en aftagepligt på de foreslåede 10 pct.

Det er nu tredje gang, folketingsrådet står over for gennemførelse af væsentlige økonomiske foranstaltninger til afbødning af landbrugsrets vanskeligheder. Vi ved, at mange af vanskelighederne kommer til os udefra; men vi har endnu ikke her i folketingsrådet fået gennemført lempelser i den jordlovgivning, der lægger hindringer i vejen for, at de fleste mulige danske landbrugsejendomme kan få den arrondering og størrelse, der kan give mulighed for den billigste mulige produktion.

Vi må se i øjnene, at et afgørende initiativ fra lovgivningsmagten er så påkrævet som ingen sinde før — et initiativ, der skal og må åbne adgang for den enkelte landmand, således at han selv får mulighed for at skabe sig den bedriftstørrelse, der passer ham, og får mulighed for at skabe den størst mulige produktion pr. mand. Kun

hvis vi skaber adgang til øgede produktivitetmuligheder for den enkelte på baggrund af hans eget initiativ, kan vi gøre os håb om, at det i højere grad vil blive muligt for dem, der er tilbage i det danske landbrug, at klare sig i konkurrencen med andre lande — og det er vi dog alle interesserede i.

Det er på denne baggrund, jeg også ved denne lejlighed må bebrejde regeringen, at den ikke for længst har lyttet til vore råd.

Ved første behandling gav jeg også udtryk for, at vi ønskede at rejse disse spørgsmål under disse lovforslagsbehandling, men den højtærede landbrugsminister svarede, at det kunne der ikke være tale om nu; det måtte vente til efteråret, da loven om landbrugsejendomme ville blive optaget til revision i næste folketingssamling, og man måtte afvente landbokommisionens indstilling herom. Landbokommisionen arbejder jo med disse spørgsmål, og har nu arbejdet med dem i 5 år. Jeg ved godt, at lovgivningen vedrørende landbrugsejendomme skal tages op til revision i næste folketingssamling, men jeg vil gerne her i dag give udtryk for, at jeg forventer, at den højtærede landbrugsminister tager et initiativ først på folketingssamlingen, således at vi kan komme i gang med at ændre denne lovgivning.

Landbrugets økonomiske problemer ville være afbødet i ikke ringe grad, hvis man i tide havde lyttet til vore råd. Lad os derfor snarest komme i gang med ændringer i lovene om landbrugsejendomme, og hvad dertil hører, så at vi ikke snart igen skal i gang med at træffe foranstaltninger, der har mere kortvarigt sigte. Jeg kan godt sige til den højtærede landbrugsminister, at tager han ikke noget initiativ først i næste folketingssamling, i oktober, kan han forvente, at vi tager initiativet på dette område.

**Svend Haugaard:** Jeg har ingen bemærkninger at føje til det, jeg sagde ved første behandling om rapsordningen.

Hvad angår lovforslaget om afsætning af landbrugsvarer, kan det radikale venstre godkende beløbsrammen. Hvis vi skulle kunne tænke os en udvidelse af beløbsrammen, måtte det være med henblik på en langsigtet politik; det måtte være til finansiering især af førstegangsetablerede, til



[Svend Haugaard.]

finansiering af bygninger for landbruget, finansiering af konsulenttjeneste o. s. v., men ikke med henblik på den mere kort-sigtede form. Jeg anerkender og mener, det er rigtigt, at beløbene, som kan tilbageholdes af producentens levering af mælk og smørfedt, maksimeres til 15 + 15 mill. kr.

Med hensyn til hjemmeslagtningen kan jeg slutte mig til de bemærkninger, som faldt fra det ærede medlem hr. Chr. Rasmussen. Et enkelt af beløbene inden for den store beløbsramme kunne jeg måske sætte et vist spørgsmålstejn ved; det er tilskuddet til kunstgødning. Vi kunne måske have tænkt os, det var bedre, at en del af dette beløb blev overført til rationalisering inden for landbrugets forskellige grene, slagterier o. s. v., eller vi kunne have tænkt os, at det måske gjorde mere gavn i kornfonden; ikke mindst når vi kan regne med, at kornprisen til næste år kommer op på 55 kr., kunne der i høj grad være grund til næste år at tilgodese kornfonden med dette beløb, der nu vil gå ind til de kornproducerende brug sammen med den forøgede pris på korn. Det er dog ikke så afgørende for os, at vi på disse punkter har villet stille ændringsforslag, men det radikale venstre må ud fra disse synspunkter stemme imod venstres forslag om en ny beløbsramme, og vi må stemme imod det konservative folkepartis forslag om, at loven i løbet af et år skal kunne tages op til revision. Vi synes, det er lidt ejendommeligt, at det udprægede spareparti venstre har fremsat et sådant forslag uden samtidig at anvise, hvordan dette meget store beløb skal fremskaffes. Det ærede medlem hr. H. C. Toft lovede dog, at hvis hans parti skulle gå med til en udvidelse af beløbsrammen, ville man også være med til at anvise dækning for beløbet. Det er altid et fremskridt. Det var rart, om venstre kunne komme lige så vidt.

Med hensyn til kornordningen ligger det væsentligt tungere. Der er nu tale om en meget stærk forøgelse af kornprisen, en forøgelse, som forrykker det økonomiske forhold mellem de forskellige brugsstørrelser. Jeg har lyttet til det, der er blevet sagt i det høje ting i dag; jeg har lyttet i udvalget, jeg har lyttet ved første behand-

ling og spurgt mig selv: hvad er egentlig argumenterne for, at man skal gennemføre denne kornordning? Jeg har kun hørt to argumenter; de blev fremført ved første behandling. Det ene gik ud på en regulering af produktionen, det andet var ønsket om en rentabel kornpris; men vi har ikke i mellemtiden fået klaret, hvorvidt det første argument om reguleringen virkede efter hensigten, og har heller ikke fået klaret, om det er forsvarligt at lade denne hensigt ske fyldest.

Hvad angår reguleringen, vil jeg gerne anmode især ordføreren fra venstre om at give os besked, give os bevis for, at det virkelig er rigtigt, at en forøgelse af kornprisen fra det nuværende op til 52-55 kr. har en regulerende virkning på svineproduktionen. Vi har hverken her i salen eller ved udvalgmøderne fået noget som helst bevis herpå. Fra visse sider, slagterierne blandt andet, er det blevet sagt, at man ikke regnede med, at denne forøgede kornpris kunne regulere svineproduktionen; så skulle man væsentlig højere op. Nok kan det tænkes, at der hos den enkelte producent kan ske en vis begrænsning, men hos andre, der har de store renter og afdrag at svare, vil det nødvendigvis gå sådan, at det virker modsat, for når man tjener mindre pr. stk., må man producere flere stykker. Som helhed vil det ikke have nogen virkning. Vi har også i dag hørt forskellige udtalelser om, at ordningen vil have en produktionsbegrænsende virkning. Jeg beder nu om at få ren besked og om i det hele taget at få en acceptabel forklaring på, hvordan det vil virke regulerende.

Det andet argument om den rentable kornpris er mere i orden. For så vidt er det ærede medlem hr. H. C. Toft ret logisk, idet han altså mener, at når man får en højere kornpris, bliver landbruget mere rentabelt, og det kan ikke benægtes, at det er rigtigt; men det, der er spørgsmålet, og det, vi ikke har fået svar på — men som jeg nu beder om et svar på — det er, hvorfor netop kornproducenterne skal sikres denne rentabilitet tilmed på bekostning af andres tilsvarende nedsættelse i deres indtægt. Jeg vil gerne stille det spørgsmål til det ærede medlem hr. H. C. Toft, og jeg håber at få det besvaret: trænger specielt kornbruget til beskyttelse?

[Svend Haugaard.]

Jeg ved nok, at man vil hævde, at verdensmarkedsprisen er kunstigt lav, og det er jo rigtigt i en række tilfælde, fordi der er eksportpræmier, der er subsidier o. s. v., men det kan dog næppe tænkes, at verdensmarkedsprisen uden nogen særlig beskyttelse skulle nå op til de 55 kr., man nu forudsætter. Jeg vil gerne stille det spørgsmål: er kornproducenterne i så store økonomiske vanskeligheder, at det begrundes, at man gennemfører en stigning i det almindelige prisniveau, som i høj grad er uheldig for hele samfundet? Er det rigtigt at gennemføre en så stærk forringelse af det kornkøbende landbrugs rentabilitet, så at det nu altså må betale den understøttelse, som de store brug får?

Hvis dette er tilfældet, spørger jeg igen: er der da ikke noget forfejlet ved kornbrugs driftsform eller måske ved kornbrugs størrelse? Det ærede medlem hr. H. C. Toft sagde her for et øjeblik siden, at man må se at skabe brugsstørrelser, som kan klare sig i konkurrencen over for udlandet, og med henblik herpå ønskede det ærede medlem ændringer i jordlovgivningen. Ja men kan man ikke se, at den politik, man her gennemfører, hvor man vil påvise, at det er nødvendigt for det store brugs rentabilitet at få højere kornpris, taler direkte imod dette ønske?

Jeg har også et par spørgsmål til regeringen i denne sag. Jeg har læst bemærkningerne igennem, jeg har læst den skriftlige fremsættelse igennem, og jeg har ikke fundet en eneste begrundelse for, at regeringen fremsætter dette forslag til en kornordning med den meget høje kornpris. Det synes jeg ville være rart at få, inden man eventuelt skrider til vedtagelse af loven. Jeg vil derfor gerne bede om en begrundelse for dette forslag, jeg vil gerne spørge: hvad vil man egentlig opnå med det? Tror man som venstre, at man er i stand til at regulere flæskeproduktionen derigennem, eller har man som de konservative et ønske om at gøre kornproduktion til en meget fin forretning? Og hvis man har det, må jeg så ikke have lov til at spørge: hvorfor, hvilken begrundelse? Eller skulle det alene være det, at man så ivrigt ønsker en lønoverenskomst med landbrugsarbejdsgivere, at man derfor ser bort fra en stigning i prisniveauet,

samt at man vedtager en form for ekspropriation, tager indtægten fra familiebruget og giver til storbruget? Jeg må indrømme, at jeg fatter ikke, at socialdemokratiet kan medvirke til denne lovgivning, og jeg vil indtil videre tro, at det ikke bliver muligt at få den store socialdemokratiske gruppe til alle at stemme for dette forslag. Måske bliver jeg skuffet, men jeg håber, jeg bliver glædeligt overrasket.

Jeg vil gerne anmode alle tre partier om, inden vi går videre med dette lovforslag, at give svar på de spørgsmål, jeg her har stillet. Når man så groft griber ind i én gruppes økonomi til fordel for en anden gruppe, må vi i det mindste bede om en saglig forklaring på, en saglig begrundelse for, at man gør det.

Det radikale venstre kan ikke medvirke til denne lovgivning, og vi må stemme imod regeringens lovforslag. Om et enkelt punkt, ændringsforslag nr. 10 til § 9, stk. 1, 2. punktum, vil vi ikke stemme; der er her tale om 50 mill. kr. i støtte bl. a. til det mindre landbrug og et overskydende beløb til en fond. Vi kan for så vidt have sympati for dette, hvis den høje kornpris gennemføres, og kan mene, at det kunne være rimeligt det første år at lægge 10 mill. kr. ekstra i kornfonden, men da det det næste år vil betyde, at det overskydende beløb, som fås ved afgifterne, så skal føres bort fra kornfonden, kan vi ikke medvirke til det, og derfor vil vi undlade at stemme.

Vi er kede af over for så vigtigt et område som kornordningen blot at stemme imod, vi vil gerne medvirke til en bedre løsning, og derfor har vi stillet et selvstændigt forslag, og vi er her standset ved en nettokornsælgerordning. Det drejer sig om ændringsforslagene nr. 1, 8, 9 og 11. Disse ændringsforslag går ind for et dumpingværn ved at fastsætte prisen til 44 kr. cif dansk havn. Det mener vi svarer så nogenlunde til produktionsprisen, og vi har her de jyske landboforeningers driftsregnskaber at henholde os til, hvor produktionsprisen er udregnet til lidt under 44 kr. Vi mener, at med dette dumpingværn har vi værnet kornproducenterne mod en ublu konkurrence. Dernæst er vi, og jeg kan for så vidt godt sige, at det er uden større begejstring, gået ind på en tanke om, at kornproducenterne skal have et vist tilskud, og det sker

## [Svend Haugaard.]

efter forslaget ved et tilskud på indtil 6 kr. pr. td nettokornsalg op til en maksimumspris på 50 kr. pr. td korn. Tilskuddet udmåles som forskellen mellem 50 kr. og årsprisen for byg på Københavns Børs, dog sådan at det samlede beløb, der udbetales, højst kan blive på 50 mill. kr. eller svarende til regeringsforslaget for kornfonden for 1966.

Dette forslag mener vi giver en række fordele. For det første sikrer det til en vis grad kornproducenternes rentabilitet, om end høsten ikke bliver slet så gylden, som den, regeringsforslaget indebærer. For det andet skader det ikke kornkøberen, og det turde være noget væsentligt. Man har fra venstres side talt meget om balancen mellem de forskellige brugsstørrelser. Hvis venstre virkelig mener, at det ville holde denne balance, kunne man stemme for det radikale forslag. For det tredje viser det ganske klart, hvem det er der får tilskud. Det kunne også være sundt, ikke mindst med henblik på stærke krav om jordlovgivning. For det fjerde så hindrer det, at kornproducenterne fristes til selv at tage fat på en dyrisk produktion og dermed belaster eksportmarkedet. For det femte hindrer det ikke en naturlig specialisering inden for landbruget, og endelig for det sjette og sidste hindrer det stigning i prisniveauet, som kan fremkaldes med den stærkt forøgede kornpris i regeringsforslaget.

Der blev rejst indvendinger mod vore ændringsforslag, og disse indvendinger er især rejst her i dag af det ærede medlem hr. Chr. Rasmussen. Han afviste forslagene, som han sagde, fordi administrationen var for vanskelig. Jeg vil gerne spørge det ærede medlem hr. Chr. Rasmussen, hvorvidt vi, hvis vi kan påvise, at administrationen kan gennemføres, så kan vinde tilslutning i socialdemokratiet til disse forslag. Men indvendingerne gælder altså administrationen, især det, at der kommer et spørgsmål om tro og love ind i billedet. Jeg vil for det første sige, at der bliver tale om et væsentlig mindre antal landbrug end ved tidligere ordninger, efter mit skøn højst 10-15 pct. af landbruget. For det andet vil vi fremhæve, at det påhviler kornsælgeren dels at anmelde, at han ønsker at være nettokornsælger, og dels at dokumentere over for

kommunalbestyrelsen med bilag, at han virkelig har haft et nettokornsalg.

Vi må da også fremhæve, at der er en selvsvirkende kontrol gennem denne ordning, fordi eventuelle interesser, der kunne friste til at opgive et for stort salg, modvirkes af de skattemæssige konsekvenser, noget sådant vil få, foruden af lovgivningens muligheder for straf for omgåelse af loven. Vi mener altså, dette forslag har en lang række fordele fremfor regeringsforslaget, og jeg vil da især fremhæve, at det bevarer balancen mellem de forskellige grupper. Det skaber ikke denne dybe uret mod familiebruget, som er tilfældet med regeringsforslaget.

Jeg vil gerne anmode om, at man sagligt endnu en gang overvejer det radikale venstres forslag om en nettokornsælgerordning, og at man i hvert tilfælde, inden man afviser det, fremfører saglige argumenter derimod og klart siger, hvorfor man ikke kan tilslutte sig det. Jeg vil også henstille til socialdemokratiet, at de, inden de så blankt afviser vort forslag, undersøger, om venstre og de konservative i sidste ende har tænkt sig at stemme for regeringsforslaget.

**Morten Lange:** Det var jo ikke nogen nyhed, der blev afsløret under udvalgsarbejdet, men det har måske alligevel været lidt mere påfaldende end til daglig, at de lovforslag, vi her har haft til behandling, er lovforslag, som regeringen har udformet som et led i forhandling til anden side, hvor folketingets muligheder for at få real indflydelse på den slags forhandlingsresultater har vist sig at være endog ganske overordentlig små.

For så vidt kan man sige, at udvalgsarbejdet har været formålsløst, men alligevel har det dog vistnok givet os en hel del ny belæring om en række af landbrugets aktuelle forhold, og det er i hvert fald værd at tage med.

En af de ting, jeg er glad ved vi er kommet ind på i udvalgsarbejdet, som det ærede medlem hr. Svend Haugaard understregede meget præcist, er den prisfordyrende karakter, hele dette lovkompleks har. Der er jo ikke tvivl om, at en lang række af de prisstimulerende foranstaltninger, vi gennemfører her for landbrugets vedkommende, sætter prisen på fødevarer op. De smitter af på pristallet, og de medvirker

[Morten Lange.]

i allerhøjeste grad til at fremme den inflation, som vi har god grund til i øjeblikket at bremse og ikke at fremme. Jeg er ikke i tvivl om, at vi har en af de vigtigste inflationskilder gemt i den landbrugspolitik, som regeringen har ladet sig påtvinge.

I virkeligheden er de studier, vi har kunnet gøre over sagen i udvalgsarbejdet, kommet stærkere frem, end jeg på forhånd havde ventet, og det, som der måske er mest grund til at lægge mærke til, er den ganske overordentlige sociale slagside, som det viser sig disse lovforslag har.

Det er blevet understreget næsten smukt af venstres forslag om at stille 150 mill. kr. mere til rådighed for dispositionsfonden. Jeg er overbevist om, at bevæggrundene til at gøre det først og fremmest har været ønsket om, at det samlede lovkompleks skulle have en bedre social balance og ikke være til overvejende fordel for det store korndyrkende landbrug. Jeg synes, det er hårdt, at det skal være partiet venstre, der skal komme og stille ændringsforslag over for en socialdemokratisk regering, som skal afbalancere det, at det store korndyrkende landbrug får for meget. Det er, skal vi sige en usædvanlig situation, og den kan overhovedet kun forstås, som den naturligvis også vil blive forstået, når man lægger vægt på forslagens tilblivelse, at det altså åbenbart er et led i regeringens handel med det store landbrugs repræsentanter.

Jeg forstår godt, at det ærede medlem hr. Svend Haugaard gerne vil have det sagt så tydeligt, at det også kommer ind i folketingsjournalerne, men jeg er ikke i tvivl om, at det er klart og tydeligt forstået på forhånd. Det er vel nok dette punkt, som er en af lovforslagets mest afgørende krumtappe, og det er dér, man med rette kunne sætte ind; skulle man give sig til at revidere på det samlede kompleks af love, er det klart, at så ville en rimeligere fremgangsmåde være at stille ændringsforslag til kornordningen eller eventuelt stille forslag om kornordningens totale bortfald.

Det sidste har mit parti tænkt sig at gøre på den overordentlig enkle måde, at vi stemmer imod hele kornordningen som sådan; derfor har vi ikke ment det nødvendigt med specifikke ændringsforslag, men vi hilser med glæde, at det radikale venstre har stillet forslag, som dog i nogen grad sætter prisen på korn ned og gør kornordningen mindre urimelig. Man kan naturligvis have meget imod de radikale ændringsforslag. Jeg har en del at indvende. Jeg anser dem også for at være unødvendige ændringsforslag, men de er dog en forbedring i forhold til det, der i dag står i kornlovsforslaget.

Jeg forstår i øvrigt ikke den megen diskussion om kontrollen med bestemmelserne i dette forslag. Det forekommer mig, at det er et af de mest enkle problemer i hele vor komplicerede lovgivning her i Danmark. Vi snakker om, at landet skal indføre et eller andet, som folk kalder moms, og som selvfølgelig hedder noget længere, men skal man indføre noget i den retning, vil kontrollen med en nettokornsælgerordning være så nem, som de pågældende kan ønske sig, for de pågældende bilag må naturligvis også indgå i landbrugets momsregnskaber, så det bliver rørende enkelt.

Det ærede medlem hr. Svend Haugaard har naturligvis ikke gjort så meget ud af at udarbejde sit forslag, bl. a. fordi, har jeg en fornemmelse af, han ser på det med omtrent samme grad af velvilje, som jeg gør, nemlig at det er bedre end det, vi har, men ikke særlig godt, og den slags halve skiftninger behandler man kun halvgodt. Hvis det ærede medlem ville have gjort lidt mere ud af sit forslag, kunne han naturligvis være kommet ud over disse kontrolvanskeligheder. Der kunne jo være en række spørgsmål om, hvorledes man skal opfatte en nettokornsælger, som skaffer sig foderstoffer af en anden type end korn til afløsning af det korn, han har solgt og fået refusion for. Selvfølgelig er der en del huller i det forslag, men vi har nogen sympati for det, netop fordi det dog gør skævheden lidt

## [Morten Lange.]

mindre, og det er skævheden, der er hovedulykken ved det lovkompleks, regeringen har foreslået.

Jeg må indrømme, at et af de vigtigste punkter, der står foran os i vor landbrugslovgivning, er givetvis kornlovens afvikling. Vi ser med sympati på, at man dog i løbet af et års tid, hvis disse lovforslag vedtages, vil gå væk fra at have en særlig brødkornsordning, men jeg har hørt, at venstre og de konservative har udtrykt stor ynke over, at det vil være et hårdt slag mod landbrugets muligheder for foderkorn, der åbenbart er en slags let mobiliserbar kapital, som man kan have til rådighed, når høsten er vel afsluttet, således at når høsten er i hus, så sælger man sit foderkorn.

Jeg tror netop, at der i det, at man får den form for kapitalfremskaffelse ændret, ligger en god mulighed for landbrugets omlægning og strukturændring, for det er da ærlig talt en tosset ordning, at vi for at skaffe landbruget kapital skal betale overprisen for afgrøder, som ikke er særlig tilpasset vore dyrkningsforhold.

Der er sikkert muligheder for at finde andre afgrøder, som kan afhændes med forholdsvis kort varsel, og det er den slags, landbruget skal i gang med i stedet for at stole på, at der kommer nok en anden brødkornsordning eller andre tvivlsomme løsninger. Jeg har hørt rygter om, at der har været tænkt på at lave en eller anden form for høstpantsætningslov. Jeg ser med meget lidt sympati på denne udvikling, og der er jo heller ikke blevet nogen bukser ud af det dårligt garvede skind.

Hvorom alting er, er jeg temmelig overbevist om, at det er landbrugets egen drift, det er landbrugets egne produktionsresultater, der skal give de penge, der skal bruges også i august, september og oktober, snarere end at man skal hælde sit hoved til forskellige mere eller mindre forviklede ordninger.

Det har undret mig, at vi blandt de ændringsforslag, der er stillet, også skal se et ændringsforslag til rapsordningen. Det er galt nok, at man skal betale 10 øre ekstra pr. kg margarin for den raps, der ikke bliver blandet i den; men at man skal sætte prisen på margarinen yderligere op for en yderligere iblanding, synes jeg ærlig talt er et dystert forslag, som venstre og de

konservative godt kunne have sparet os for. De har naturligvis kombineret det med et dristigt forslag om, at så skal rapsen også være bedre, og så skal den virkelig puttes i margarinen. Ærlig talt, de fleste er sikkert flintrende ligeglade. Vi kan ikke gå med til en ordning, som gør, at margarineprisen får en yderligere stigning; det er allerede galt nok med den, den har fået.

Der er under udvalgsbehandlingen kun opnået et enkelt resultat, som jeg har grund til at hilse med glæde, hvad angår konkrete ændringsforslag, nemlig at man har pillet ved de 2 øre, man kunne lægge på mælk og mælkefedt, hvilket jo, hvis de var blevet lagt på hele produktionen, ville være blevet en ganske overordentlig anselig kapital. Det tal er nu barberet ned til 30 mill. kr., en nedbarbering, som mit parti kan støtte. Vi anser den slags former for dispositioner for at være om ikke ideelle så dog brugbare. Vi kan i høj grad støtte, at noget, som startede som et generelt tillæg til mælke- og mælkefedtprisen på et par øre, nu bliver bragt ned til et samlet provenu på 30 mill. kr. til brug for markedspleje. Jeg er faktisk nogenlunde overbevist om, at et beløb af denne overskuelige størrelsesorden netop til markedspleje hører til den slags rimelige ting, der kan tages ind i en landbrugsordning, men der er meget lidt af denne type i de foreliggende lovforslag.

Vor stilling til lovkomplekset som helhed har jeg vist tilstrækkelig tydeligt præciseret ved første behandling, og den er ikke blevet spor mildere, efter at vi har fået detaljerede oplysninger om de enkelte forhold. Jeg vil snarere sige, at vore dristigste forventninger til, hvor galt det var, er blevet overtruffet.

**Bækgaard:** Ved første behandling omtalte jeg landbrugets store betydning for vort samfund som det valutaskabende erhverv, det er, ligesom jeg pegede på det forkerte i, at en landbrugslovgivning først blev behandlet lang tid efter, at finansloven var vedtaget.

Hvad valutaen angår, er det foruroligende tal, vort valutaunderskud stiger med hvert kvartal, og i mit parti anser vi det for folketingets pligt at føre en politik, der tager sigte på at ændre dette forhold. Det gøres kun ved enten at sætte forbruget ned eller eksporten op, og da det tilsyne-

[Bækgaard.]

ladende er uhyre vanskeligt at blive enig om virkelig effektive forbrugsbegrænsende foranstaltninger, er der for mig at se kun den anden vej at gå, nemlig at stimulere og selvsagt allerhelst øge eksporten. Derfor kan mit parti stemme for de af venstre stillede ændringsforslag nr. 2, 6 og 7 til forslag til lov om afsætning af danske landbrugsvarer, som går ud på, for det første at staten anvender 30 mill. kr. til forbedring af producentpriserne for mælk i stedet for de i det oprindelige forslags § 5 foreslåede afgifter på al sødmælk, for det andet at statens tilskud til landbrugets dispositionsfond forøges fra 100 mill. kr. til 250 mill. kr., og for det tredje at der af statskassen i hvert af årene 1965-66 og 1966-67 ydes 20 mill. kr. til slagterirationalisering.

Hvad forøgelsen af tilskuddet til dispositionsfonden angår, havde jeg nu hellere set, at det direkte mælketilskud var blevet foreslået forøget med 2-3 øre pr. kg, fordi det efter min opfattelse er likvid kapital, danske landmænd i høj grad har brug for, såfremt produktionen skal opretholdes. Da der imidlertid i betænkningen er ikke mindre end 5 mindretalsindstillinger, skal jeg ikke gøre forvirringen større ved for de uafhængige at stille yderligere ændringsforslag, men kan altså stemme for, at et større beløb overføres til dispositionsfonden, og så håbe, at fonden anvender midlerne således, at de på lidt længere sigt kommer den enkelte landmand til gode.

Som jeg sagde til at begynde med, er det samfundets økonomiske situation, der gør, at disse øgede krav til statskassen er rimelige og fuldt forsvarlige, fordi de er en form for hjælp til selvhjælp. Heldigvis er der betydelige kredse også uden for landbrugs erhvervet, der har øje for denne sammenhæng mellem landbrugets eksportindtjening og samfundets økonomi. Jeg kan f. eks. nævne, at dagbladet Information i en leder den 5. januar 1965 bl. a. skrev, at det er i landbrugspolitikken, økonomisk politik begynder og ender i Danmark. Og må jeg lige minde om den højtærede finansministers udtalelse ved fremsættelsen af finanslovsforslaget for 1965-66, som jeg refererede ved første behandling af disse lovforslag —

det står at læse i Folketingstidende for 1964-65, sp. 4578.

Yderligere vil jeg gøre opmærksom på, at når der er tale om landbrugets økonomiske stilling i forhold til det øvrige samfund, må man ikke glemme, at der er mange udgifter inden for f. eks. vor sociallovgivning, som landbruget gennem skatterne er med til at betale, men som det ikke selv får nogen synderlig glæde og nytte af. Jeg tænker her på tilskud til opførelse af boliger og driftstilskud til boliger for mindrebemidlede, huslejetilskud til børnerige familier, tilskud til vuggestuer og børnehaver, fritidshjem, ungdomsklubber og meget andet. For ikke at blive misforstået må jeg med det samme sige, at efter de uafhængiges opfattelse er alle disse ydelser og tilskud langtfra overflødige, selv om man måske nok i nogle tilfælde er gået vidt med hensyn til, hvad samfundet skal tage sig af. Nu vel, det er ikke det, der skal tages stilling til her, men skal der snakkes om tilskud til landbruget, må det også være rigtigt at pege på, hvad der ydes af tilskud på andre områder.

Ved første behandling nævnte jeg det uheldige i, at landbruget ikke var inde under pristalsordningen, fordi dets eksportpriser som følge deraf helt sakkede bagud i prisudviklingen. Jeg gjorde også opmærksom på, at ifølge den økonomiske årsoversigt fra den 15. marts 1965 kunne man ikke forvente, at de forbedrede eksportpriser på kød i 1963-64 ville holde sig fremover, og derfor anser mit parti det for naturligt, at der indsættes en revisionsbestemmelse i loven, så at lovgivningen kan tages op til revision allerede næste år. Derfor kan vi støtte det af de konservative medlemmer af udvalget stillede ændringsforslag nr. 9 til forslag til lov om afsætning af danske landbrugsvarer m. m., ligesom vi kan stemme for de af landbrugsministeren med tilslutning af udvalget stillede ændringsforslag nr. 1 og 8. Hvad angår ændringsforslagene nr. 3, 4 og 5, stillet af landbrugsministeren og tiltrådt af et flertal, vil vi undlade at stemme, da vi ønsker, at venstres ændringsforslag nr. 2 bliver vedtaget.

I forbindelse med dette ændringsforslag vil jeg gerne have lov til at henlede opmærksomheden på den ganske rigtige

## [Bækgaard.]

udtalelse, som den højtærede økonomi-minister ifølge pressen er fremkommet med på det nys afholdte EFTA-møde i Wien angående de stigende vanskeligheder, dansk landbrug og fiskeri møder på vore eksport-markeder som følge af andre landes stats-subsidier og toldsatser. Jeg synes, denne udtalelse ganske godt understreger, at de vanskeligheder, landbruget møder f. eks. inden for osteeksporten, mere er et samfundsspørgsmål end et landbrugsspørgsmål, og så længe vore markedsforhold er, som de er, må det derfor være samfundets opgave at holde denne gren af landbrugsproduktionen nogenlunde skadesløs.

Til lovforslaget om en kornordning har det ærede medlem hr. Svend Haugaard stillet ændringsforslagene nr. 1, 8, 9 og 11, og her skal jeg blot henvise til de bemærkninger, jeg gjorde ved første behandling; så kan enhver vist forstå, at vi ikke kan stemme for dem, men vil anbefale at stemme imod.

Derimod kan vi stemme for de af VK stillede ændringsforslag nr. 2-7, som jo i store træk falder sammen med de synspunkter, jeg gav udtryk for ved første behandling. Jeg skal ikke forlænge debatten med at uddybe indholdet af disse ændringsforslag; det har de ærede medlemmer hr. Jens Chr. Christensen og hr. H. C. Toft gjort udmærket, og jeg kan give tilslutning til de fremførte synspunkter.

Derimod vil mit parti undlade at stemme om det af VK stillede ændringsforslag nr. 10 til § 9, som går ud på, at beløb over 50 mill. kr. overføres til dispositionsfonden. Vi anser det for uheldigt at forandre denne paragraf, da den efter vor formening er stærkt afhængig af, om kornhøsten er stor eller lille. F. eks. vil fjerkræ- og ægproducenter i et dårligt høstår med stigende kornpriser blive dårligere stillet, og da denne gren af vort landbrug i de senere år har mødt store vanskeligheder, ønsker vi, at paragraffen fortsætter uændret. Skulle det endelig vise sig, at fondens midler langt overstiger de 50 mill. kr., har landbruget jo alligevel igennem de danske husmands- og landboforeninger stor indflydelse på, hvordan midlerne skal anvendes.

Mit parti kan også stemme for det af landbrugsministeren stillede og af udvalget

tiltrådte ændringsforslag nr. 12 angående efterbeskatningsbestemmelserne.

Hvad lovforslaget om en rapsordning angår, kan vi stemme for det ændringsforslag, som er stillet af venstre. Jeg er lidt skuffet over, at ikke flere af udvalgets medlemmer kan slutte op om dette ændringsforslag, fordi det netop, omend i beskeden omfang, søger at bremse importen udefra, som er valutakrævende; og som det ærede medlem hr. Jens Chr. Christensen sagde ved første behandling, er rapsavlén en god vekselafgrøde, der især virker produktionsfremmende for kornavl i de landbrug, der ingen kvægbesætning har.

Endelig kan de uafhængige give tilslutning til lovforslaget om afsætning af frisk dansk frugt og danske gartneriprodukter.

Igennem disse bemærkninger til ændringsforslagene har jeg på mit partis vegne ønsket at give yderligere udtryk for de synspunkter vedrørende landbrugets forhold, som jeg var inde på ved første behandling. Jeg efterlyste dengang en langsigtet landbrugs-politik også på jordlovgivningens område. Nu kan jeg forstå, at det er den højtærede landbrugsministers hensigt snart at fremsætte lovforslag til revision heraf. Det er vi i mit parti meget interesseret i, og vi vil til den tid gå ind i en saglig drøftelse deraf.

Westerby: Det ærede medlem hr. H. C. Toft sagde i sin ordførertale, at det var hans indtryk, at regeringen ikke var tilbøjelig til at gå videre end den beløbsramme, der ligger i de lovforslag, der her er til behandling. Det er også mit bestemte indtryk, at regeringen ikke er rede til at gå længere, og det beklager jeg. Jeg vil gerne føje til, at jeg mener, at hele denne behandling foregår tidsmæssigt forkert; den foregår nemlig efter, at finansloven er vedtaget, og efter, at der på denne finanslov er afsat ganske bestemte beløb til de landbrugsformål, der drøftes i dag. Det vil være meget vanskeligt nu, efter at finansloven er vedtaget, at forhøje beløbsrammen, fordi man vanskeligt vil kunne tilvejebringe den fornødne dækning.

Jeg vil gerne have lov til at komplimentere det ærede medlem hr. H. C. Toft for, at han gav udtryk for, at han er rede til at være med til at skaffe dækning, hvis beløbsrammen forhøjes. Her er der en tydelig forskel imellem det, som det ærede medlem

[Westerby.]

siger i dag, og det, som hans kollega det ærede medlem hr. Poul Møller har sagt under tidligere forhandlinger om afgiftsbuketterne. Jeg tror, det vil være rigtigt at indføre det princip her i tinget, at man, når man ønsker udgifterne forhøjet på et eller andet punkt, aldeles omgående søger at skaffe dækning derfor, og jeg vil gerne komplimentere det konservative folkeparti for, at der muligvis her er en antydning af en ny politisk linje. Det vil som sagt næppe i dag, efter at finansloven er vedtaget og der i den er angivet en bestemt beløbsramme, være muligt at nå frem til en højere beløbsramme.

Men i øvrigt tror jeg ikke, det er rigtigt at betragte landbrugsordningerne alene ud fra spørgsmålet om beløbsrammen. Det er, som om det ligger i luften, at afgørelsen bliver truffet ud fra to synspunkter: hvor meget under man landbruget, og hvor meget mener landbruget at have ret til at få fra det øvrige samfund? Jeg tror, det ville være rigtigere at nærme sig disse problemer mere lidenskabsløst og afslappet og mere se på, om det, vi giver til støtte for landbruget, i den givne situation kan virke så produktivitsfremmende, at landbruget i en vanskelig tid vil kunne stå på egne ben; det er jo det mere end noget andet, som danske landmænd tracter efter. Det er sikkert rigtigt, at man senere må nå frem til, at et meget højere beløb stilles til rådighed for landbruget til produktivitsfremmende formål, end det, der indeholdes i dette lovforslag. Men dette vil ikke være muligt i dag allerede af den grund, at der næppe vil være nogen chance for, at man kan få skaffet den fornødne dækning.

Derfor kan jeg støtte det ændringsforslag, som er stillet af det ærede medlem hr. H. C. Toft m. fl., om, at afsætningsloven skal optages til revision allerede om 1 år. Det giver både en mulighed for at justere bistandsordningerne til landbruget, afhængigt af hvordan udviklingen er på markederne, og en mulighed for at give ordningerne et sådant indhold, at støtten får et mere produktivitsfremmende sigte. Derfor vil jeg støtte dette ændringsforslag.

Derimod mener jeg ikke at kunne støtte det ændringsforslag, som er stillet af det ærede medlem hr. Jens Chr. Christensen

m. fl., om at der skal gives et større beløb til dispositionsfonden og et større beløb til rationaliseringer. Jeg tror ikke, det vil være forsvarligt i dag, hvor der ikke er de fornødne muligheder for dækning. Sagen havde stillet sig i et helt andet lys, hvis vi havde sørget for mulighed for at skaffe denne dækning, og jeg beklager, at man ikke for længe siden har optaget forhandlinger mellem de interesserede parter og i særlig grad med regeringen om at skaffe de fornødne midler til en virkelig produktivitsfremmende politik til gavn for landbruget og hele samfundet.

Hvad kornordningen angår, er der jo to tendenser. Det radikale venstres ordfører, det ærede medlem hr. Svend Haugaard, har givet udtryk for, at lovforslaget med de foreslåede ændringer vil give for meget, og venstres og det konservative folkepartis medlemmer af udvalget har givet udtryk for, at det giver for lidt. Jeg mener, at det forslag til en kornordning, som er fremsat af regeringen, giver en passende balance imellem de forskellige brugsstørrelser og imellem de forskellige geografiske områder i landet og i det hele taget giver en passende ordning med henblik på kornprisen indvirkning på produktionens omfang, så dette lovforslag kan jeg gå ind for.

**Holger Eriksen:** Jeg skal ikke beskæftige mig med detaljer hverken i de lovforslag, der er til behandling, eller i ændringsforslagene dertil, men derimod med det rent principielle, nemlig om subsidierne til landbruget er rimelige, og om de ydes på den for samfundet mest hensigtsmæssige måde.

I og for sig har det rent saglige aldrig været i forgrunden, når det drejer sig om støtteforanstaltninger til landbruget. Afgørelsen har været truffet ud fra politiske styrkeforhold og i sin tid yderligere under hensyn til den pression, der gennem en leveringsstrejke blev øvet mod den lovgivende myndighed. Et hovedargument har imidlertid altid været, at priserne i fællesmarkedet lå langt højere end her, hvilket har fået mange landbrugere til at tro, at det flyder med mælk og honning for landbrugerne inden for dette område, og at rentabiliteten for deres brug altså er langt bedre end den, vore bønder kan regne med. Dette modsiges jo af den omstændighed,



## [Holger Eriksen.]

at de franske bønder ved flere lejligheder har lavet vejspærringer for at gennemtrumfe deres krav om højere priser, og også hos de tyske bønder har der været stærk utilfredshed at spore.

For eventuelt at kunne drage en sammenligning, der bygger på realiteter, har udvalget spurgt om, hvorledes gennemsnitsindtægten har været for vesttyske landbrug af forskellig størrelse sammenlignet med indtægter for tilsvarende ejendomme i Danmark. Landbrugsministeriet har valgt at opgive indtægten pr. ha af gældfri ejendomme; det er næppe det konkrete svar på et konkret spørgsmål; men holder man sig til det, og omregner man D-Mark til kroner efter en kurs på 175, får man følgende tal for Vesttyskland og Danmark: landbrug under 10 ha: 1.986 kr. i Tyskland og 2.426 kr. i Danmark; ejendomme på 10-20 ha: 1.788 kr. i Tyskland og 1.735 kr. i Danmark; ejendomme på 20-50 ha: 1.157 kr. i Tyskland og 1.135 kr. i Danmark, og endelig ejendomme over 50 ha: 540 kr. i Tyskland, men 670 kr. i Danmark. For de to af de nævnte kategorier ligger indtægten i Danmark altså langt over den tilsvarende i Tyskland, og for de to andre kategorier er der praktisk talt ingen forskel. Her er intet, vi behøver skamme os over.

Men nu er bruttoindtægten jo langt fra det samme som nettoindtægten; man må også kende udgifterne for at kunne danne sig et billede af forholdene. Derfor har vi også fået en sammenligning mellem nettoudbyttet i Danmark og i Slesvig-Holsten. For ejendomme under 10 ha var det pr. ha i sidstnævnte område 432 kr. mod 627 kr. i Danmark, medens de store brug i Tyskland havde et noget større nettoudbytte end de danske. For hele Nordtyskland — altså landsdele, hvor vinding ingen rolle spiller — lå nettoudbyttet for alle ejendomme på 398 kr. mod et tilsvarende nettoudbytte i Danmark på 486 kr. eller ca. 25 pct. over det tyske, der ikke plages af afsætningsvanskeligheder og nyder godt af den kæmpemæssige toldbeskyttelse.

Imidlertid må det stadig erindres, at der er tale om gældfri ejendomme, hvilket vil sige, at forrentning af gæld og egenkapital er holdt udenfor. De meget store subsidier, som de tyske landmænd på forskellig måde

oppebærer, har naturligvis medført tilsvarende høje ejendomspriser. Således har det altid været, og således vil det også være i fremtiden.

Da man i markedsudvalget behandlede jordspørgsmålet, regnede man med, at de tyske landbrugsejendomme kostede fra 75 til 100 pct. mere end de danske. Derved er de blevet et bedre belåningsobjekt, hvilket igen vil sige, at kapitalen har beslaglagt de kapitaliserede subsidier. Naturligvis må man tage med i betragtning, at renteniveauet er lavere i Tyskland end i Danmark; men alligevel er det uomstødeligt, at det tyske landbrugs renteudgifter langt overstiger det danske landbrugs udgifter til nævnte formål. Hvis man i stedet for at tale om gældfri ejendomme havde sammenlignet på grundlag af samtlige udgifter, ville det have vist sig, at det danske landbrugs rentabilitet langt overstiger det tyske og formodentlig i endnu højere grad det franske. Måske vil disse tal virke lidt afsvarende på lysten til at gå ind i fællesmarkedet.

Medens det altså er fastslået, at danske landbrugere er bedre stillet end deres tyske kolleger, bliver næste spørgsmål, hvorledes de er stillet i forhold til andre medborgere. Vi ved fra ekspeditionssekretær P. Døssings dokumentation i Sparekassetidende, at landbrugernes skattepligtige indtægt i forrige år steg meget stærkt i forhold til f. eks. arbejdernes. Lad det være indrømmet, at det sidste år var bedre for landbrugerne end de foregående år og måske også vil vise sig at være bedre end det år, vi er inde i, så må det dog samtidig understreges, at hvis en landbo og en bybo har samme indtægt, er der dog en himmelvid forskel på de to indtægters købekraft, bl. a. fordi den førstnævnte kan dække en væsentlig del af sit forbrug gennem varer, der opføres til produktionspris, medens den sidstnævnte må betale markedsprisen, men også fordi den nominelle udgift til bolig er så forsvindende ringe. Hvis man i det tyske landbrugsministerium vil sammenligne landbrugeres og andre borgeres indtægter, lægger man til de førstes 35 pct. Tallet ville formodentlig ikke blive mindre herhjemme.

Det skæve forhold med hjemmeproducerede varer forstærkes gennem hjemmemarkedsafgifterne, hvis princip jeg senere skal komme tilbage til. På nuværende tids-

## [Holger Eriksen.]

punkt skal jeg blot anføre, at en af de deputationer, udvalget modtog, gjorde gældende, at hjemmemarkedstillægget for flæsk nu var 1 kr. 80 øre. Det har tidligere været betydelig lavere. Regner man nu med, at forskellen på produktionsprisen og butiksprisen er 1 kr. 50 øre, og dertil lægger 1 kr. 80 øre for hjemmemarkedstillægget, kommer man op på en forskel på 3 kr. 30 øre, der efter vedtagelse af lovforslaget om merværdiafgiften vil stige til 3 kr. 63 øre. Det er så stort et tal, at det gør enhver skattemæssig sammenligning umulig.

Man har imidlertid en anden målestok til bedømmelse af landbrugets økonomiske situation, og den ligger i landbrugsejendommenes handelsværdi. Daler disse ejendommens afkastningsmuligheder, siger det sig selv, at priserne trykkes. Hvis de derimod øges, vil der naturligvis ske en tilsvarende værdistigning. Ifølge den sidste statistik over priserne i fri handel var værdien af landbrugsejendomme på over 12 tdr. hartkorn steget med 118 pct. fra vurderingen i 1960 og senere omvurdering og indtil sidste halvår 1964. Udgangspunktet kan være for lavt, idet vurderingen ikke behøver at svare til handelspriserne, hvilket fremgår af den omstændighed, at allerede ved udgangen af 1960 lå handelspriserne 45 pct. over vurderingen. Lad os derfor bruge 1960-vurderingen + de 45 pct. som udgangspunkt. Vi finder så, at prisstigningen for de nævnte gårde i de fire år har været 51 pct. eller næsten 13 pct. pr. år. For gårde fra 1 til 12 tdr. hartkorn har stigningen været væsentlig mindre, nemlig 77 pct. siden 1960. Vort udgangspunkt bliver her lavere, nemlig 131 og stigningen i de fire år derfor 35 pct. eller ca. 9 pct. årlig.

Jeg har været ude for den påstand, at denne stigning kun registrerer kronens faldende værdi. Den kan ikke holde. I det nævnte tidsrum steg pristallet mindre end 20 pct., medens værdistigningen på gårde over 12 tdr. hartkorn altså var 51 pct. og for de øvrige gårde godt 35 pct. Tager vi en gård, der i 1960 var 500.000 kr. værd, er den altså til andet halvår af 1964 steget til en pris af godt 750.000 kr. Til sin indtægt har ejeren altså kunnet lægge en skattefri formueforøgelse på godt 60.000 kr. årlig. Det beløb, hvormed denne gevinst over-

stiger reduktionen af kronens værdi, har sin årsag i, at man har gjort de forskellige tilskud til landbruget større, end rimeligt er.

Vi er hermed kommet ind i en af de mange onde spiraler, vi har at slås med: jo større tilskud vi giver landbruget, des mere stiger handelsprisen på landbrugsejendomme, og jo større den bliver, des mere, må man øge tilskuddene for at opnå den øgede rentabilitet i fremtiden.

Det går for øvrigt på samme måde med de forskellige faciliteter, man giver nyetablerede unge landmænd. De bliver straks kapitaliseret og omsat i højere priser, således at sælgeren løber med profitten, medens køberen, den unge, sidder tilbage med smerten.

Jeg har her beskæftiget mig med størrelsen af det, der fra samfundets side ydes landbruget. Jeg skal dernæst beskæftige mig med nogle af formerne for ydelsen.

Rapsordningen er ikke udviklet. Man forlanger, at margarineindustrien skal aftage en vis mængde raps, men da kvaliteten af denne vare er så dårlig, at den ikke kan anvendes til margarineproduktion, må fabrikerne eksportere den til udlandet med et tab, der beløber sig til 10 øre pr. kg margarine, et beløb, som forbrugerne naturligvis må betale. Det rent faktiske er altså, at man for dem, der er så dårligt stillet, at de ikke har råd til at købe smør, fordyrer margarinen med 10 øre til fordel for de større landbrugere, for det er kun dem, der dyrker raps. Alligevel har venstre og de konservative været ivrige for at få denne særbeskatning af de dårligst stillede fordoblet. Også andre former for kunstigt ansatte hjemmemarkedspriser — og her tager jeg kornprisen med — kan imidlertid være farlige.

Jeg har ganske vist hørt udtalelser om, at det gør ikke så meget, at man hæver hjemmemarkedspriserne, for det er der ingen der lægger mærke til. Nej, men hver gang pristallet stiger, får man at vide, at højere fødevarerpriser har haft en ikke uvæsentlig indflydelse derpå. Dette ville i længden vanskeliggøre den industrieksport, der danner grundlag for den fulde beskæftigelse. Når man groft taget kan sige, at hvor vi sælger visse landbrugsvarer til England for 4 kr., forlanger vi 6 kr. i Danmark og sælger til østlandene for 2 kr., så betyder det i virkeligheden, at vi byder vor

## [Holger Eriksen.]

hjemlige industri urimelige konkurrencevilkår.

Jeg mener altså for det første, at man yder for meget, så meget, at det fremkalder en værdioppustning for landbrugsejendommenes vedkommende, og at det er en inflationskilde, som vi må have stoppet, hvis vi vil have orden i vor økonomi. For det andet mener jeg, at støtten ydes under former, der har uheldige virkninger. Dermed være ikke sagt, at jeg er imod enhver form for støtte, og jeg er under ingen omstændigheder af den opfattelse, at landbrugere skal stilles dårligere end andre medborgere. Jeg benægter ikke, at en uheldig udvikling af markedsforholdene kan have medført, at det var rimeligt, at der blev ydet hjælp. Dog mener jeg, at man her burde have anvendt den form, der er foreslået af professor Jørgen Dich, gående ud på at stryge alle hjemlige markedsordninger og derefter yde landbrugere med formuer under en vis størrelse kompensation gennem direkte tilskud, dog således at dette tilskud blev reduceret, hvis indtægten oversteg et nærmere fastsat beløb. Retten til at modtage dette tilskud skulle løbe i f. eks. 15 år og følge ejeren uden hensyn til, om han afhændede ejendommen. På den måde ville man få lavere ejendomspriser, de nye ejere ville ikke være fordømt til at forrente en kapital, der ikke står i rimeligt forhold til ejendommens afkastningsevne, og sælgerne fik kompensation for de lavere priser i form af denne ydelse. Dette forslag er udtryk for en sund fornuft, som imidlertid efter min opfattelse ikke er højt i kurs i politiske kredse.

**Formanden:** Jeg gør i al stilfærdighed opmærksom på, at vi har en lang og krævende dagsorden foran os.

**Landbrugsministeren (Chr. Thomsen):** Selv om der ikke er opnået fuld enighed i udvalget, vil jeg dog gerne takke udvalget for en saglig behandling af lovforslagene. Jeg skal ikke gentage, hvad jeg sagde ved første behandling, men nøjes med nogle ganske enkelte bemærkninger til hvert af lovforslagene.

Først om lovforslaget om afsætning af danske landbrugsvarer. Jeg må straks sige — det gælder i øvrigt også de andre lov-

forslag — at jeg ikke kan anbefale ændringsforslag, der betyder øgede statsudgifter, og slet ikke, da der ikke er nogen anvisning på, hvor pengene skal komme fra. Jeg kan heller ikke anbefale de konservatives ændringsforslag om, at loven kun skal have gyldighed i ét år.

Af hensyn til den diskussion, der har været omkring § 5 om mælkeafgiften og smørfedtafgiften, og tillige foranlediget af, at det ærede medlem hr. Jens Chr. Christensen sagde noget om, at landbruget følte, at staten gav 3 øre med den ene hånd og tog 2 øre med den anden, vil jeg gerne sige, at der er ingen tvivl om, at de 150 mill. kr., staten yder, kommer ud til producenterne. Der er ikke tale om at tage 2 øre med den anden hånd, for hvis man gjorde det året rundt, ville det blive en afgift på 100 mill. kr., og der kan kun som mælkeafgift opkræves 15 mill. kr. og ligeledes 15 mill. kr. på smørfedt; pengene forsvinder heller ikke fra landbruget, de er kun beregnet til støtte og regulering af produktionen. Det er penge, der i og for sig bliver i landbruget, og skulle det ikke være nok til opbevaring af f. eks. smør i sommermånederne, har man tiltrådt, at der gives et forskud på 20 mill. kr. af de 150 mill. kr., dog således at de tilbagebetales, så de samlede 150 mill. kr. udbetales til producenterne.

Det ærede medlem hr. Jens Chr. Christensen krævede flere penge og gav et meget mørkt billede af landbrugets senere år. Jeg skal ikke sige ret meget herom; det er vel sådan noget, der skal siges ved en lejlighed som denne, som man anser for passende, men jeg tror nu, det bliver svært at overbevise det danske landbrug om, at specielt 1963 og 1964 var særlig dårlige år for erhvervet. 1965 er det jo svært at sige noget om; året er jo endnu ikke gået.

Dernæst har jeg et par bemærkninger i forbindelse med forslaget til kornlov. Heller ikke her kan jeg tiltræde ændringsforslag, der betyder øgede statsudgifter. I øvrigt synes jeg, at jeg har strakt mig vidt, hvad angår kornpriserne, og når jeg har gjort det, skyldes det to forhold, først og fremmest ønsket om at prøve, om der var en mulighed for at regulere den voldsomme stigning i svineproduktionen og kornprisen — jeg tør ikke sige, at det vil lykkes, men jeg tror trods alt, at det vil dæmpe stignings-

**[Landbrugsministeren.]**

takten betydeligt, og bare dette kan nås, er det meget værd og i høj grad at foretrække for en kantet og usmidig svinekortsordning — dernæst ønsket om at komme væk fra den meget dårlige og usmidige brødkornsordning, vi hidtil har haft. Set på længere sigt tror jeg, det vil være sundt, at man vender tilbage til på den danske jord at dyrke de kornsorter, jorden er bedst egnet til.

Der er talt meget om de likviditetssvage og om deres vanskeligheder som følge af, at brødkornsordningen ophører. Hertil vil jeg svare — hvad ingen har nævnt i dag — at der til næste år kommer en belåningsordning, og at man allerede støtter prisen efter høst gennem importstoppet i efterårs-månederne. Jeg tror derfor ikke på de mørke udsigter med de meget lave priser efter høst.

Når man i øvrigt taler om kornprisens betydning i det danske landbrug, skal man huske, at det reelle forhold er, at kun en meget lille part af det danske korn skifter ejer. Hovedparten bliver forbrugt, hvor det dyrkes, og det er heller ikke sådan, at det, om man er kornsælger eller kornkøber, absolut følger ejendomsstørrelsen. Der findes kornsælgere inden for alle ejendomsstørrelser, og der findes også kornkøbere praktisk talt inden for alle ejendomsstørrelser.

Dernæst en enkelt bemærkning om rapsloven. Jeg vil med glæde se hen til den tid, hvor man kan betale efter kvalitet, og jeg skal gerne medvirke til, at vi når derhen. Jeg må dog sige, at det da først og fremmest er dyrkerne og frøavlerne og de interesserede parter, der må udføre et stykke arbejde for at nå så vidt. Vi skal gerne gøre, hvad vi kan for at nå dertil, men jeg tror ikke, man af den grund skal undlade at lade loven gælde i 2 år. Jeg føler mig helt overbevist om, at det forberedende arbejde vil tage de fulde 2 år endnu.

Det ærede medlem hr. H. C. Toft fremførte stærkt, at denne lovgivning var vendt

imod landbruget. Må jeg hertil sige, at disse lovforslag er ikke vendt mod det danske landbrug. Der er foreslået visse ændringer, og jeg tror i øvrigt, at disse ændringer er ganske nyttige og de mål, der har været sigtet imod med ændringerne, de rigtige. I stedet for at støtte ved ejendomsstilskud og kotilskud forsøger man over mælketilskud at støtte de produktive kræfter, og man forsøger at lægge kornordningen om, så man slipper af med en usmidig brødkornsordning, og prøver, om man kan klare svinereguleringen ad den vej.

Det ærede medlem hr. H. C. Toft beklagede sig over, at vi ikke var nået til at kunne diskutere jordlovgivningen samtidig med de foreliggende lovforslag. Dette svarede jeg på ved første behandling, men jeg vil gerne tilføje, at jeg føler mig overbevist om, at vi når at blive færdige til efteråret, og jeg tror ikke, der sker noget som helst ved, at de måneder går. Der er en strukturændring i gang i dansk landbrug, og jeg tror, at under den lovgivning, vi har, er der så meget i gang, at der simpelt hen ikke inden for dansk landbrug er kapital til at magte mere. Jeg vil da, for at de konservative ikke helt skal forkvakle denne idé om strukturændringen, sige, at de konservative jo aldrig har været særlig fremsynede på landbrugets område, og kravet om at finde en mere smidig jordlovgivning og en strukturændring, som svarer til tiden, er ikke en idé, de konservative kan tage patent på. Det er selve udviklingen, der har befordret den og krævet den.

**Chr. Rasmussen:** Når jeg har bedt om ordet igen, er det, fordi det ærede medlem hr. Svend Haugaard undrede sig over, at man i den socialdemokratiske folketingsgruppe kunne gå med til at stille forslag om en kornordning som den, vi her drøfter. Hertil skal jeg sige, at det er vor opfattelse, at kornet stadig er et virkelig betydeligt aktiv, et virkeligt råprodukt i det danske landbrug, og derfor spiller en overordentlig stor rolle. For øvrigt må vor vurdering være

[Chr. Rasmussen.]

nogenlunde den samme med hensyn til kornprisens størrelse; ellers havde det ærede medlem hr. Svend Haugaard antagelig ikke på det radikale venstres vegne stillet ændringsforslag om, at man skulle bringe sælgerprisen op på 50 kr. i kraft af direkte statstilskud, netop det samme beløb, som er udgangspunktet for den kornlov, vi her behandler.

Spørgsmålet om den rigtige fordeling er vanskeligt at blive klar på, men jeg forstår, at i hvert fald husmandsforeningerne har haft overordentlig vanskeligt ved at finde nogle eksempler, hvor kornkøb havde særlig stor indflydelse. Man har sikkert søgt med lys og lygte. Jeg kan i hvert fald trøste med, at vi er en del i den socialdemokratiske folketingsgruppe, der har noget mere jordforbindelse, er mere klar over, hvordan stillingen er i de typiske husmandsbrug, i modsætning til, hvad der er fremført over for udvalget, hvor man har talt om skattepligtige indtægter, der bevæger sig op til omkring 25.000 kr. Hvis det var typiske husmandsbrug, tror jeg nok, det høje ting havde ladet være med at stille forslag om støtteforanstaltninger til landbruget i al almindelighed, for så havde det ikke været påkrævet.

Jens Chr. Christensen: Jeg har ikke ret mange bemærkninger til den højtærede minister. Både ministeren og det ærede medlem hr. Chr. Rasmussen mener, at landbruget har haft gode år, og henviser til pristigninger på landbrugsproduktionen i 1963 og 1964; så holder de ganske vist op, og det er også rigtigt. I slutningen af 1963 og det meste af 1964 — det har alle indrømmet, og det indrømmede jeg ved første behandling — havde landbrugserhvervet en forbedret indtjening, men i de forløbne måneder af 1965 har der ikke været den opgang i priserne, som vel de fleste havde ventet. Tværtimod, hvis vi ser på smørpriserne, på flæskepriserne, har begge kategorier vist nedgang. Det vil ikke blive vanskeligt for noget politisk partis repræsentant at sige til landbruget og få en ærlig tilslutning dertil, at de vilkår, landbrugserhvervet har i 1965, ikke rummer de samme muligheder og de samme goder, som alle andre erhverv i vort samfund har

opnået gennem lønstigning og stigende for-tjenester.

Må jeg så sige om den meget omtalte dækning, som både de ærede medlemmer hr. H. C. Toft, hr. Svend Haugaard og hr. Westerby og den højtærede minister har været inde på — de mener, det er helt forkert, når venstre stiller ændringsforslag, der betyder forøgede udgifter, hvis man ikke samtidig stiller forslag om dækning af disse udgifter — at vi i udvalget klart har tilkendegivet, at venstre vil være rede til at finde frem til den nødvendige dækning af udgifterne.

Jeg kan også henvise til, at da der var tale om efterslæb til tjenestemændene, som vi kunne stemme for, var vi rede til at medvirke til at få gennemført dækning for disse udgifter. Må jeg i den forbindelse nævne, at i buketudvalget krævede venstre netop, at regeringen skulle offentliggøre i udvalget, hvilke midler det var nødvendigt at stille til rådighed for landbrugserhvervet, og samtidig krævede venstre, at disse midler klart skulle have plads inden for den beløbsramme, som man blev enig om. Det ærede medlem hr. Westerby ved bedre end andre, hvem der var skyld i, at man ikke nåede et resultat inden for dette udvalg.

Det ærede medlem hr. Svend Haugaard gjorde meget ud af kornprisen og flæskeprisen og spurgte mig direkte, om jeg var i stand til at give et bevis for, at der havde været sammenhæng mellem en stigning i kornprisen og en stigning i flæskeprisen, og om, hvor forholdene har svaret til de retningslinjer, som vi har gjort os til talsmænd for. Må jeg henvise til, at efter at vi i 1962 havde hævet basisprisen på foderkorn fra 40 kr. til 46 kr., viste det sig netop i 1963, at Danmark havde den laveste stigningstakt i flæskeproduktionen. Endelig kan jeg føje til, at stigningen i flæskeproduktionen er stærkest i de egne af Danmark, hvor man køber korn. Således viste det sig i 1963, at stigningstakten i flæskeproduktionen blev formindsket i de kornproducerende egne, men steg lidt i de kornkøbende egne.

Det ærede medlem talte om det gode, der ville oprinde, hvis vi gennemførte den af det radikale venstre skitserede nettokornsælgerordning. Der er vist ingen, der kan være det mindste i tvivl om, at det

[Jens Chr. Christensen.]

vil gå med denne ordning akkurat som med det nugældende forbud mod hjemmeslagtning; der er ingen, der kan holde kontrol med det; enhver, der vil, kan overtræde forbuddet mod hjemmeslagtning, og det vil gå akkurat på samme måde med det forslag, som det radikale venstre har skitseret. Vi har i hvert fald både den nuværende og den tidligere landbrugsministers ord for, at en sådan ordning er umulig at praktisere.

Må jeg til det ærede medlem hr. Morten Lange, som jeg ikke skal ofre ret mange bemærkninger på, alligevel sige, at når man er så bange for, at stigningen i brødkornsprisen skal have en voldsom katastrofal indflydelse på brødpriserne, vil jeg dog gerne nævne, at hver gang prisen på brødkorn stiger med 1 kr., stiger udsalgsprisen på et 2 kg rugbrød med 1,3 øre. I årene 1959-65 er brødprisen steget fra 1 kr. 41 øre til 1 kr. 73 øre, alt sammen takket være alt det øvrige, der belaster brødprisen: stigning i udgifterne til arbejdskraft, stigning i for-tjeneste, butiksudgifter, og hvad der ellers kan være. Det er en stigning på 32 øre i de 5 år, som her er nævnt, og det svarer nøjagtig til en stigning i brødkornsprisen på 24 kr. pr. 100 kg, så der er vist ingen, der med nogen som helst ret eller nogen som helst ærlighed kan sige, at det er brødkornspriserne, der får pristallet til at stige, og at det er brødkornsavlerne, der fordyrer det daglige brød.

Det ærede medlem hr. H. C. Toft nævnte, at den revisionsbestemmelse, det konservative folkeparti har ønsket indføjet, ville betyde, at vi kan tage loven op til revision til næste år. Når venstre ikke vil stemme for dette ændringsforslag, er det, fordi det står til enhver regering og ethvert medlem i det høje ting, når som helst tinget er samlet, at fremsætte forslag, også forslag på linje med det, som det ærede medlem hr. H. C. Toft har stillet. Der er da ingen, der kan være i tvivl om, at hvis udviklingen medfører, at det bliver nødvendigt at fremsætte forslag til en forbedret ordning for landbruget, har ethvert medlem ret til at fremsætte et sådant forslag til næste år.

Det ærede medlem hr. Holger Eriksen slog om sig med tal og priser, men faktisk er jo, ærede medlem, at trods hjemmemar-

kedsordninger og hjemmemarkedspriser findes der vist ingen steder i hele Europa, hvor man kan købe fødevarer i butikkerne billigere end her i Danmark. Jeg gad nok vide, hvor det ærede medlem ville kunne finde de steder, hvor det var billigere at købe fødevarer end netop i vort land.

Det ærede medlem var også inde på spørgsmålet om rapsordningen. Det ærede medlem har travlt med at sammenligne Danmarks og andre landes forhold. Det ærede medlem kan jo passende sammenligne forholdene med hensyn til rapsdyrkning i Danmark og i Sverige. Men det er vel nok sådan ligesom tidligere, at det ærede medlem fortrinsvis bruger de lande til sammenligning, som passer i krammet. I Sverige har man lagt så høj en told på den olie, som svenske margarinefabrikker skal købe, at det i sig selv tvinger fabrikkerne til at købe rapsen og dermed rapsolien, og det har i hvert fald betydet, at man i Sverige har en iblanding af olie fra svenskavlet raps på ca. 30 pct. af det olieforbrug, man har i margarineindustrien.

Når der har været peget på beløbsrammen og man nærmest har fundet, at de 310 mill. kr. var et voldsomt beløb, vil jeg gerne understrege, at hvis vi trækker det beløb fra, som landbrugserhvervet betaler i ejendoms-skatte, går det sådan omtrent lige op og op, som man siger. Landbruget betaler i ejendoms-skatte lidt over 300 mill. kr. — det er en forlodsbeskatning, som rammer erhvervet — og det svarer nogenlunde til det, man kommer og giver tilbage med den anden hånd.

Jeg vil endnu en gang anbefale, at man stemmer for de ændringsforslag, vi har stillet.

**H. C. Toft:** Når jeg tager ordet, er det i anledning af det ærede medlem hr. Svend Haugaards bemærkninger til mig. Han gav i sin tale vedrørende kornlovsforslaget udtryk for synspunkter, der kunne tyde på, at han havde fået den opfattelse, at det konservative folkepartis stilling til lovforslaget udelukkende skyldtes et ønske om at sikre, at de, der solgte korn, fik en høj pris. Jeg skal derfor gøre det ærede medlem opmærksom på, at en væsentlig motivering for det konservative folkepartis stillingtagen og ændringsforslag har været den, at vi ville begrænse stigningsstakten i flæskeprodukti-

[H. C. Toft.]

nen, også for at undgå kortordninger eller andre ordninger, som vi mener det ville være meget forkert og uheldigt at komme ind på.

Jeg har dernæst nogle bemærkninger til den højtærede landbrugsminister, først vedrørende jordlovgivningen. Ministeren sagde bl. a., at de konservative ikke skulle have patent på den jordlovgivning, som jeg også i dag har givet udtryk for på det konservative folkepartis vegne. Vi har sandelig ikke noget ønske om at have patent på denne lovgivning og disse synspunkter. Det er netop vort mål at få så mange som muligt til at dele dem med os, og vi indbyder den højtærede minister og hans parti til at gå ind i forhandlinger med det formål at skabe en lovgivning som den, vi ønsker, og jeg forstår, at socialdemokratiets kongres til juni vil komme til at dele synspunkter med det konservative folkeparti på dette område.

Så har jeg en bemærkning vedrørende den højtærede landbrugsministers stillingtagen til det ændringsforslag, vi har stillet til bemyndigelseslovforslaget, og som går ud på, at loven, hvis afsætningsvilkårene og markedsudviklingen for landbruget i det kommende år viser sig yderligere at forringe landbrugets indtægtsmuligheder, skal tages op til revision i folketingsåret 1965-66.

Vi har med dette ændringsforslag villet prøve regeringens vilje til, hvis landbrugs-erhvervets vilkår forringes, at vise forhandlingsvilje over for os, således at vi kunne tage lovgivningen op til revision med henblik på en yderligere støtte. Jeg vil derfor også gerne sige til det ærede medlem hr. Jens Chr. Christensen, der meddelte, at venstre ikke kan stemme for de konservative ændringsforslag, at vor motivering er, at vi håbede at opnå en flertalsbeslutning om, at det danske folketing ville tage loven op til revision, hvis vilkårene ændredes på en sådan måde; derfor håber jeg endnu på at kunne få det ærede medlem hr. Jens Chr. Christensen til at støtte dette ændringsforslag.

**Svend Haugaard:** Jeg skal ikke belaste den meget lange dagsorden med at bruge ret mange minutter.

Jeg vil blot lige svare det ærede medlem hr. Chr. Rasmussen, der sagde, at kornet spillede en meget stor rolle, hvilket han

åbenbart brugte som motivering for, at man skulle have denne ganske særlige kornordning. Det er rigtigt, at prisen på korn spiller en meget stor rolle, især med hensyn til prisdannelsen, derigennem, at den er tilbøjelig til at hæve det almindelige prisniveau, og derved, at den i høj grad er med til at hæve prisen på jord rundt omkring i landet. Men det kan næppe være det, der har været formålet med fremsættelsen af dette lovforslag om en kornordning.

Hvad angår prisen 50 kr. i mit ændringsforslag, ligger det sådan, at det i realiteten betyder 48 kr., fordi prisen på Københavns Børs i reglen ligger ca. 2 kr. over salgsprisen i landet som helhed. Jeg kan også godt tilføje, at forslaget ikke ligefrem skyldes den store lyst, men vi så i det en politisk mulighed; det var en fremstrakt hånd for at få et forhandlingsgrundlag over for regeringen og derigennem en bedre løsning end den, regeringens forslag repræsenterer.

Det ærede medlem hr. Jens Chr. Christensen siger, at svineproduktionen stiger, hvor korn købes. Vi kan også sige, at man køber korn, hvor produktionen af svin stiger; det bliver omtrent det samme, men det siger intet som helst om reguleringsmulighederne.

Det bliver sagt om nettokornsælgerordningen, at den er umulig at praktisere. Det er mit indtryk, at hvis man havde lyst til at praktisere den, ville det straks se noget anderledes ud. Det er altid svært at praktisere det, man ikke har lyst til. Der findes ordninger i samfundet, som er væsentligt vanskeligere at administrere end denne ordning, og derfor tillader jeg mig at påstå, at det er et spørgsmål om vilje, hvorvidt den kan administreres eller ej.

Når det ærede medlem hr. H. C. Toft ikke blot ønsker en stor pris, men også regner med, at der kan ske en regulering, er det jo vældig dejligt, at de to ting kan falde sammen; ellers havde man vel næppe ønsket det sidste. Men jeg konstaterer, at jeg i virkeligheden ikke har fået noget svar på det spørgsmål, jeg rettede til det ærede medlem, nemlig hvorvidt kornproducenten er mere i nød end kornkøberen — og det kunne det være interessant at få oplyst.

**Morten Lange:** Den højtærede landbrugsminister søgte endnu en gang forgæves at skaffe sig et alibi for sine højere kornpriser. Vi fik endnu en gang forklaringen om disse svin, hvis antal skulle begrænses, og måtte endnu en gang høre, at ministeren er meget henholdende i sit tonefald, når han nævner det, og det forstås vi godt.

Vi fik endvidere at vide, at vi skulle have en kornordning for at komme af med brødkornsordningen. Jeg synes, det havde været usigelig meget nemmere at komme af med begge dele på én gang, og jeg anser begge dele for at være skadelige, så jeg kan ikke se, at landbrugsministeren har skaffet sig noget alibi. Vi er tilbage dér, hvor vi begyndte, nemlig ved, at denne kornordning er påtvunget den højtærede minister, og det kan man lige så godt få slået fast — det er ikke nogen statshemmelighed.

Det ærede medlem hr. Jens Chr. Christensen refererede mig galt, da han fik den formodning frem, at jeg skulle have ment, at det var stigningen i brødkornsprisen, der i særlig grad belastede pristallet. Jeg takker Gud for bitten og tager bitten med, også i den slags ordninger, men vi kommer nok til at holde os til det, jeg sagde: at samtlige disse ordninger indebærer tendenser til prisstigninger, og tæller vi dem alle sammen sammen, virker de meget betydeligt. Det gør naturligvis brødkornsordningen også, men jeg nævnte ikke den særlig, fordi jeg anser en hel del af de andre ordninger for at tælle fuldt så meget.

Som sagt, vi står over for et forslag, som den højtærede landbrugsminister har forsøgt at skaffe sig et alibi for. Det er ikke lykkedes, og jeg er bange for, at det heller ikke lykkes til tredje behandling.

Hermed sluttede forhandlingen.

Der foretoges først afstemning vedrørende forslag til lov om afsætning af danske landbrugsvarer m. m.

§§ 1-3, ændringsforslag nr. 1 og § 4, således ændret,  
*vedtoges uden afstemning.*

Ændringsforslag nr. 2  
*forkastedes* med 88 stemmer mod 33; 27 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Ændringsforslagene nr. 3-5, § 5, således ændret, og § 6  
*vedtoges uden afstemning.*

Ændringsforslag nr. 6  
*forkastedes* med 88 stemmer mod 34; 31 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Ændringsforslag nr. 7  
*forkastedes* med 88 stemmer mod 34; 31 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

§§ 7-9 og ændringsforslag nr. 8  
*vedtoges uden afstemning.*

Ændringsforslag nr. 9  
*forkastedes* med 86 stemmer mod 34; 31 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

§ 10 i den ændrede affattelse og § 11  
*vedtoges uden afstemning.*

*Lovforslagets overgang til tredje behandling*  
*vedtoges uden afstemning.*

**Formanden:** Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Man gik dernæst til afstemning vedrørende forslag til lov om en kornordning for høstårene 1965-66 og 1966-67.

Ændringsforslag nr. 1  
*forkastedes* med 133 stemmer mod 16; 2 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Ændringsforslagene nr. 8, 9 og 11 betragtedes som  
*bortfaldet* efter forkastelsen af ændringsforslag nr. 1.

Ændringsforslag nr. 3  
*forkastedes* med 89 stemmer mod 61; 2 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Ændringsforslagene nr. 2, 4, 5, 6 og 7 betragtedes som  
*bortfaldet* efter forkastelsen af ændringsforslag nr. 3.



§§ 1-8  
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 10  
forkastedes med 82 stemmer mod 57; 13 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

§§ 9-11, ændringsforslag nr. 12 om indføjeelse af et nyt afsnit og §§ 12-14  
vedtoges uden afstemning.

**Formanden:** Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Sluttelig foretoges afstemning vedrørende forslag til lov om en rapsordning.

Ændringsforslaget  
forkastedes med 89 stemmer mod 33; 30 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Lovforslagets §§ 1-9 og dets overgang til tredje behandling  
vedtoges uden afstemning.

**Formanden:** Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Den næste sag på dagsordenen var:

*Anden behandling af forslag til lov om afsætning af frisk dansk frugt og danske gartneri-produkter.*

(Første behandling af lovforslaget (nr. 157) findes i tidenden sp. 4531, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 917).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

**Chr. Rasmussen:** Udvalget har holdt 3 møder og har haft samråd med landbrugsministeren. Udvalget har modtaget en henvendelse fra Erhvervsrådet for Gartneri og Frugtavl, som havde ønsket tilskudsbeløbene forhøjet noget. Det har man ikke i

udvalget kunnet gå ind for. Jeg kan på hele udvalgets vegne anbefale lovforslaget til vedtagelse uændret.

**Peter Larsen:** Ved første behandling nævnte jeg en række spørgsmål af teknisk og økonomisk art, navnlig vedrørende §§ 5 og 6, og som det nu fremgår af betænkningen, har udvalget også drøftet disse problemer. Jeg finder, at det er beklageligt, at det ikke har været muligt for os at løse disse problemer. Jeg havde fundet det bedre, om man havde kunnet etablere en frugtavlens fond i stedet for, at der nu efter forslaget bliver tale om rentegodtgørelse. Da det ikke er lykkedes, vil jeg udtale håbet om, at vi senere kan få lejlighed til at løse dette problem.

Jeg vil også gerne pege på, at vi havde håbet, at der kunne have været stillet flere midler til rådighed til eksportfremmende foranstaltninger. Vi må affinde os med, at heller ikke dette har været muligt. Jeg vil i denne forbindelse pege på, at vi må forbeholde os at vende tilbage til spørgsmålet. Vi står utvivlsomt over for en række nye problemer vedrørende markedsudviklingen, hvor højere toldsatser, måske også andre hindrende foranstaltninger, gør sig gældende; derfor vil det sikkert blive nødvendigt, at vi, hvis udviklingen fortsætter, tager disse spørgsmål op.

Jeg vil gerne i denne forbindelse henstille, at regeringen følger denne udvikling meget nøje og i tide sørger for at drage omsorg for, at eventuelle uheldige virkninger kan imødegås. Der er ingen af os, der kender udgangen af alt dette, men vi finder det rimeligt i tide at træffe de fornødne forholdsregler.

Vi erkender, at vi kan ikke nå længere i dag, og jeg skal med disse få bemærkninger på venstres vegne anbefale lovforslaget.

**Landbrugsministeren (Chr. Thomsen):** Jeg skal ganske kort takke for den enstemmige tilslutning.

Til det ærede medlem hr. Peter Larsen skal jeg sige, at det er klart, at hvis markedsudviklingen skulle vise sig at foregå særlig uheldigt på det område, som denne lovgivning drejer sig om, må vi til den tid